НАША СВАБОДА

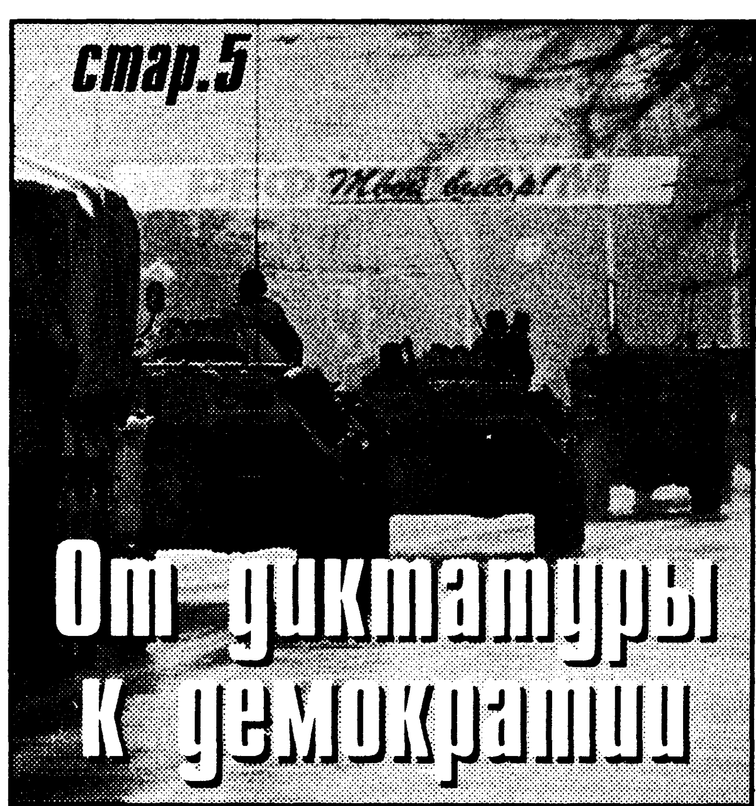
№29(116) ВЫДАЕЦЦА З 25 ЛЮТАГА 2000 ГОДА

19 САКАВІКА 2001 года ПАНЯДЗЕЛАК

Адрас: 220123, г.Мінск, а/я 103

E-mail: NPSvaboda@irex.minsk.by
http://www.svaboda.com

КОШТ СВАБОДНЫ

«Зубр» задае пытанні

Фота Ул.ШЛАПАКА

Графіці на агароджы Мінскага завода халадзільнікаў уздоўж «прэзідэнцкай» трасы Мінск-Дразды

Дзень Волі на выгульным полі не святкуюць

19 сакавіка заяўнікі масавай акцыі, планаванай на 25 сакавіка, Дзень Волі, абскардзяць адмову Мінгарвыканкама ў святкаванні 83-й гадавіны ўтварэння БНР ў Маскоўскім судзе Мінска.

Мінскі гарвыканкам адмовіў арганізатарам Дня Волі адсвяткаваць 83-ю гадавіну абвяшчэння БНР у цэнтры горада. Замест дазволу, як і прагназавалася, мінскія ўлады адправілі шэсце на плошчу Бангалор (так званы «выгул для сабак»). Між тым, яшчэ на першым паседжанні аргкамітэт па святкаванні Дня Волі і «Чарнобыльскага шляху-2001» катэгарычна адмовіўся павесці людзей на месца выгулу сабак.

Заяўку на Дзень Волі, падпісаную 108 чалавекамі, падалі ў гарвыканкам 7 сакавіка. Падпісанты прасілі дазволу 25 сакавіка, у дзень ўтварэння «першай дэмакратычнай беларускай рэспублікі», правесці ў цэнтры Мінска, дзе абрываліся падзеі 83-гадовай даўнасці, дэманстарцыю, мітынг і канцэрт пад лозунгам «Жыве незалежная, заможная, дэмакратычная еўрапейская Беларусь!». Месцам збору называлася Юбілейная плошча побач са станцыяй метро «Фрунзенская» ў 14.00. У 14.30 каля 7 тысячаў чалавек мусілі распачаць дэманстрацыю па маршруце Юбілейная плошча – вуліца Раманаўская слабада – вуліца Гарадскі вал – праспект Скарыны – вуліца Леніна – плошча Свабоды. Менавіта на плошчы Свабоды з 15.00 да 18.00 запланаваны мітынг і канцэрт.

«25 сакавіка – найбольшае свята для ўсіх беларусаў – гэта нацыянальны дзень, таму святкаванне будзе праходзіць па фармаце, указаным у заяўцы. Аднак замест заяўленых дзеянняў мерапрыемства будзе праходзіць у форме народных гулянняў, якія не патрабуюць ніякіх санкцыяў гарвыканкама. Збор людзей будзе а 14-й гадзіне на Юбілейнай плошчы », — заявіў Вячаслаў Сіўчык.

Рыгор БУЯН

Місія ЗША ўжо ў Мінску

18 сакавіка ў Мінск з трохдзённым афіцыйным візітам прыбыла ўрадавая дэлегацыя Злучаных Штатаў Амерыкі. Намеснік памочніка Дзяржсакратара ЗША па справах СНД Джон Пернэл і дырэктар Упраўлення па справах Украіны, Малдовы і Беларусі Дзярждэпартамента Грэг Пэрэт плануюць ацаніць бягучую палітычную ды эканамічную сітуацыю ў краіне. Асобную ўвагу высокапастаўленыя амерыканскія чыноўнікі засяродзяць на падрыхтоўцы да прэзідэнцкіх выбараў, якія маюць прайсці сёлета на Беларусі.

Прадстаўнікі новай адміністрацыі ЗША плануюць правесці шэраг сустрэчаў з прадстаўнікамі эканамічных і культурных колаў Беларусі, прадстаўнікамі афіцыйнага Мінска. Па традыцыі, якая склалася падчас такога кшталту візітаў, прадстаўнікі Дзярждэпартамента ЗША мяркуюць сустрэцца з як мага большым колам дэмакратычных арганізацыяў, няўрадавых структураў і незалежных СМІ, жонкамі палітзняволеных і зніклых апанентаў рэжыму, кіраўніком КНГ АБСЕ Хансам-Георгам Вікам ды замежным дыпламатычным корпусам, акрэдытаваным у Мінску.

Юрась Высоцкі

Беларусы на захопленым самалёце

Па ўдакладненых звестках, на борце самалёта Ту-154 «Унукаўскіх авіяліній», захопленага чачэнскімі тэрарыстамі, знаходзіліся не трое, а чацвёра грамадзян Беларусі. Пра гэта 18 сакавіка БелаПАН паведаміў прэс-сакратар міністэрства замежных справаў рэспублікі Павел Латушка. Паводле ягонай інфармацыі, на борце самалёта знаходзіліся:

1. Бондарава Людміла Аляксандраўна, 1979 года нараджэння, якая жыве ў Светлагорску (Гомельская вобласць);

2. Кузмянок Іна Аляксандраўна, 1981 года нараджэння, якая жыве ў Светлагорску (Гомельская вобласць);

3. Чыж Міхаіл Вітальевіч, 1969 года нараджэння, які жыве ў Горках (Магілёўская вобласць);

4. Сцепчанка Ігар Віктаравіч, 1971 года нараджэння, які жыве ў Гомелі.

17 сакавіка ў аэрапорце «Унукава» беларускіх грамадзян сустрэлі супрацоўнікі пасольства Беларусі ў Расіі. Яны былі размешчаныя ў гатэлі беларускага дыппрадстаўніцтва ў Маскве і мелі магчымасць звязацца са сваякамі па тэлефоне.

Чакаецца, што ў другой палове дня 18 сакавіка беларускія грамадзяне выедуць з Масквы цягніком дадому.

БелаПАН

Вайна на дарогах

Паўтары тысячы чалавек забітымі і шэсць з паловай тысяч – пацярпелымі страціла летась Беларусь на сваіх дарогах. Такія лічбы абвясціў начальнік упраўлення Дзяржаўнай аўтамабільнай інспекцыі Галоўнага ўпраўлення ўнутраных справаў Мінска Анатоль Сідарэня. Па ягоных словах, усяго летась у нашай краіне адбылося 6.410 дарожна-транспартных здарэнняў.

Амаль 11% дарожных катастрофаў – 701 – прыпадаюць на Мінск. У ДТЗ, што адбыліся ў сталіцы, загінула 110 чалавек, параненыя – 689.

Начальнік Мінскай ДАІ паведаміў, што за апошнія 10 гадоў у Беларусі адбылося 73.715 дарожна-транспартных здарэнняў. Пры гэтым, у 70% выпадкаў вінаватыя ў аварыях і сутыкненнях кіроўцы – менавіта іхнія памылкі прыводзяць да трагічнага выніку. Праўда, у сталіцы гэты паказчык меншы – 50%.

Усяго за 10 гадоў у ДТЗ загінула 18.000 чалавек, каля 75.000 – пацярпелі.

Максімальная колькасць аварыяў у Мінску адбываецца ў час з 18.00 да 20.00. Больш за 40% усіх ДТЗ здараецца ў вечаровы час – з 18.00 да 24.00.

Такім чынам, калі верыць звесткам, што паведаміў начальнік Мінскай ДАІ, самы небяспечны час для кіравання машынай у Мінску – вечар пятніцы. У гэты дзень і час лепш не садзіцца за руль. Ды і пешаходам лепш быць больш уважлівымі і асцярожнымі.

Ірына СТАРЦАВА

Чаму затрымліваецца выпуск газеты

Рэдакцыя мусіць прасіць прабачэння ў сваіх чытачоў і падпісчыкаў за некалькі нумароў газеты, якія да іх не паступілі. Справа ў тым, што друкарня «Мэджык» адмовілася друкаваць нашу газету, і рэдакцыі прыходзіцца шукаць новую паліграфічную базу, што для НАШАЙ СВАБОДЫ няпроста.

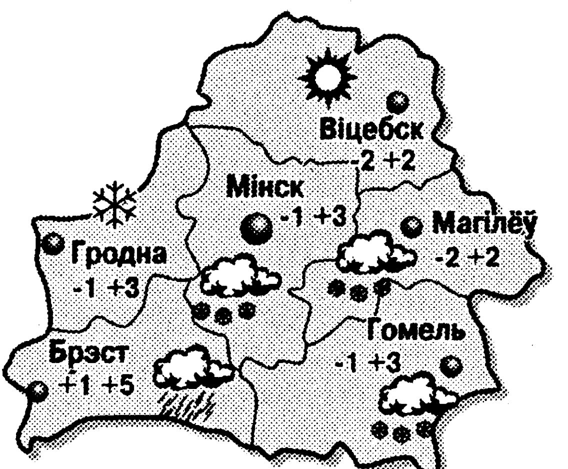
Вонкавая сутнасць канфлікту палягае на непаразуменні паміж фірмай «Мэджык», якая друкуе каля 15 газет на арандаваным абсталяванні, і фірмай «Знамение», якая з'яўляецца ўласнікам друкарскага станка: «Мэджык» не плаціў арэнду «Знамению» каля васьмі месяцаў. Два месяцы таму кіраўнік фірмы «Знамение» спадар У.Дашук пісьмова папярэдзіў кіраўніка фірмы «Мэджык» спадара Ю.Будзько, што скасоўвае дамову на арэнду друкарскага абсталявання з 12 сакавіка 2001 года, бо «Мэджык» не выконвае свае абавязкі. Ю.Будзько мусіў быў ці развязаць праблему са «Знаменцем», ці папярэдзіць газеты, якія друкаваў, каб шукалі другую друкарню. Гэтага не было зроблена. Для незалежных газет уладкавацца ў друкарню — вялікая праблема. І створана яна менавіта дзяржавай: прыватныя друкарні адмаўляюцца друкаваць газеты, апазіцыйныя рэжыму, бо абавязкова атрымаюць непрыемнасці ад падатковай інспекцыі ці фінансавай міліцыі, якія ў нас ёсць карнымі органамі, дзяржаўныя падпарадкоўваюцца загаду зверху. Усім вядомыя складаныя абставіны, у якіх апынуўся «Мэджык» – своеасаблівая рэзервацыя, у якой друкуецца незалежная прэса. Як паказвае практыка, вырвацца з яе здолеў пакуль што толькі спадар Марцаў са сваёй «БДГ». Незалежныя газеты не ў стане вольна мяняць паліграфічную базу і вымушаныя былі карыстацца з паслугаў таго, што «міласціва» дазволілі зверху.

Але калі хутка выбарчая кампанія прэзідэнта, улады баяцца і гэтага. Па інфармацыі газеты, загад спыніць друк незалежных газет любым спосабам зыходзіць непасрэдна ад Лукашэнкі. Найбольш проста — пазбавіць іх паліграфічнай базы. У нашым выпадку фінансавыя непаразуменні паміж фірмамі будуць выкарыстаныя афіцыйнай прапагандай для дэманстрацыі свайго недачынення да гэтага прадстаўніку АБСЕ па свабодзе СМІ сп. Дувэ, які прыбудзе ў Беларусь у канцы сакавіка. Але што да друку газетаў у «Мэджыку», то можна спрагназаваць, што ў наступны панядзелак там не будзе надрукаваная ніводная.

Пакуль пазнаёміцца з папярэднім нумарам газеты можна ў інтэрнэце, але спецыяльна для нашых падпісчыкаў выпуск, які мы не маглі надрукаваць на паперы, будзе надрукаваны і дастаўлены праз пошту. Яшчэ раз прабачаемся.

Галоўны рэдактар Павел ЖУК

НАДВОР'Е

Курс наяўнага долара на «чорным рынку» 1300

Хто каго вучыць?

Незалежнаму назіральніку падаецца часам немагчымым, каб Лукашэнка — кіраўнік краіны — гэтак адчайна не паважаў культуру і мову таго народа, якім яму давялося кіраваць амаль сем гадоў. Калі нават прыняць, што ён не беларус. Калі нават усведаміць, што ён усе гэтыя гады высільваўся паказваць найвялікшую аддатнасць Маскве, якая, як вядома, баіцца арыентацыі сваіх суседзяў на ўласныя нацыянальныя інтарэсы. Здаецца неверагодным, што чалавек, які ўсё сваё жыццё пражыў у Беларусі, можа гэтак зневажаць адну з самых прыгожых славянскіх моваў. І словам, і справай, і сваімі разбэшчанымі й нахабнымі хаўруснікамі.

Але ж мы часта бачым перад сабой характэрны прыклад недавука — звычайнай і шырока распаўсюджанай фігуры постсавецкай прасторы, прыклад саўдэпаўскага эрзац-інтэлігента, вузкага, ідэалагічна задуранага спецыяліста, — тып, створаны і ўзгадаваны сістэмай народнай адукацыі. Бярэмя такіх кадраў нарабілі ў свой час сярэднія і вышэйшыя навучальныя ўстановы былога СССР, асабліва на завочных аддзяленнях. А на перыферыі, каб паступіць у навуку, атрымаць залік або добрую адзнаку за якую дысцыпліну, будучыя савецкія інтэлігенты цягнулі пад пахамі да выкладчыкаў свіныя плечы, каўбасы, гарэлку. Многія выкладчыкі (і не толькі перыферыйных навучальных устаноў) набылі за гады саўдэпаўскай бяскорміцы і калектыўнага п'янства блішчастыя чырвона-сінія насы. Уявіце сабе, якіх спецыялістаў народнай гаспадаркі, якіх настаўнікаў яны навыхоўвалі. Нездарма ж Лукашэнка сваё праўленне пачаў з праверкі экзаменаў у школах ды інстытутах. Сам прайшоў праз адпаведную адукацыю ў Магілёве і стаў спецыялістам такога шырокага профілю, што ніхто дакладна не скажа, якой ён прафесіяй валодае. Нешта, быццам, вывучаў па гісторыі і эканоміцы. Ды якасць гэтай навукі мы ўжо так на сабе адчулі, што, здаецца, каб дзе пабачыў таго выкладчыка, які яго вучыў...

Недавук ад вучонага адрозніваецца тым, што думае, быццам ведае ўсё на свеце. Няма пытання, на якое ён не дасць аднаго, але правільнага адказу. Рэфлексія «я ведаю, што нічога не ведаю» яму не ўласцівая. Ён жа вучыўся і атрымаў дыплом! Яго ўжо прызналі за адукаванага чалавека, а калі да гэтага дадаць рэгулярнае «чценіе періадзічэскай печаці» ды курсы марксізму-ленінізму... Уга!

Але вернемся да пачатку нашага роздуму. Маем факт, што настаўніца вучыла некалі маленькага Сашыка беларускай мове. Вучыла любіць Радзіму, паважаць старэйшых, быць добрым і чулым хлопчыкам. Потым іншыя настаўнікі і выкладчыкі вучылі яго пятнаццаць гадоў таму, што ведалі самі. А зараз выхаванец (квінтэсенцыя сваіх настаўнікаў) вучыць іх жыць на тры грошы ў дзень, быць цынічным, нахабным, таптаць беларускую мову, хлусіць і гандляваць Радзімай. Дык хто з іх лепшы педагог?

Аляксандр ДУБРАВІН

Пасяўная — час раскашэльвацца

Беларускія ўлады ўжо чарговы год заняліся веснавой парой прымусова-добраахвотным зборам грошай на патрэбы аграпрамысловага комплексу. Днямі Аляксандр Лукашэнка падпісаў дэкрэт «Аб павелічэнні памеру адзінага плацяжу». Тлумачыцца, што ён з'явіўся «ў мэтах паляпшэння фінансавага забеспячэння веснавых палявых работ».

Паводле дэкрэта, юрыдычныя асобы мусяць да 30 чэрвеня сплачваць адлічэнні ў рэспубліканскі фонд падтрымкі вытворцаў сельскагаспадарчай прадукцыі, харчавання і аграрнай навукі і адлічэнні сродкаў карыстальнікамі аўтамабільных дарог у дарожныя фонды адзіным плацяжом у памеры 2,4% выручкі ад рэалізацыі тавараў і паслугаў. З прадпрыемстваў, якія займаюцца гандлем, а таксама ажыццяўляюць нарыхтоўчую дзейнасць і дзейнасць па аказанні паслугаў, гэты адсотак будзе спаганяцца з валавага даходу, а з страхавых арганізацыяў — і з балансавага прыбытку. З адзінага плацяжу на адлічэнні, так бы мовіць, сельскагаспадарчыя прыпадае прыкладна 58%, а на дарожныя — 42%.

У каментарыі да дэкрэта даводзіцца, што павелічэнне адзінага плацяжу на тэрмін да 30 чэрвеня дасць магчымасць прыцягнуць да веснавых палявых работ дадаткова 24 мільярды рублёў. Усяго ж у аграпрамысловы сектар неабходна будзе накіраваць 560 мільярдаў рублёў. Праўда, 200 мільярдаў рублёў плануецца пакрыць праз рэалізацыю выробленай за гэты перыяд сельскагаспадарчай прадукцыі. Дэфіцыт у выніку складзе 360 мільярдаў рублёў. На гэтую вясну калгасам і саўгасам трэба 850 тысячаў тонаў мінеральных угнаенняў на суму 110 мільярдаў рублёў, 300 тысячаў тонаў дызельнага паліва коштам 170 мільярдаў рублёў, апрача таго, 100 мільярдаў рублёў пойдзе на раслінаахоўніцтва.

Кірэй МАНУЙЛА

Апекуна Ірландыі шанавалі ў Мінску

Фота Ул.ШЛАПАКА

У суботу ў парку Горкага ў Мінску адбыліся марш і канцэрт у гонар Дня святога Патрыка, які адзначаўся ў рамках Дзён Ірландыі ў Беларусі. Калона з 300-400 чалавек, многія з якіх былі апранутыя ў самыя неверагодныя карнавальныя касцюмы, з трохколернымі зялёна-бела-аранжавымі сцягамі Ірландыі весела і шумна прайшла па алеях парку. Потым на эстрадзе каля цэнтральнага ўваходу адбыліся канцэрт беларускіх музыкантаў і танцы пад адкрытым небам. Жадаючыя — а такіх знайшлося нямала — маглі пафарбаваць прычоску ў традыцыйны ірландскі зялёны колер.

Вядучая канцэрта Людміла Дзіцэвіч — прадстаўнік дзіцячага фонду «Сакавік». Дні Ірландыі ў Беларусі арганізаваны іх фондам сумесна з таварыствам «Беларусь — Ірландыя» і Беларускім таварыствам дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі, а таксама пры садзейнічанні яшчэ шэрагу арганізацыяў. Стаўшае міжнародным ірландскае свята ў Беларусі праводзіцца ўжо трэці год. Сёлета ў Беларусь прыбыла прадстаўнічая дэлегацыя з Ірландыі — 60 чалавек. Многія з іх удзельнічаюць у аказанні дабрачыннай дапамогі беларускім дзецям, пацярпелым ад чарнобыльскай катастрофы, бяруць іх у свае сем'і і выхоўваюць па шмат гадоў.

Адным з такіх людзей з'яўляецца ўдзельнік Дзён Ірландыі ў Беларусі Брэндан О'Браен. Ён казаў, што ірландцы вельмі падобныя на беларусаў. «Яны ведаюць, як атрымліваць асалоду ад свайго жыцця і святкаваць святы. Але нашы праблемы таксама шмат у чым падобныя — і эканамічныя, і палітычныя. Некалькі дзесяцігоддзяў таму сітуацыя ў Ірландыі была вельмі падобная на беларускую, таму мы разумеем вас і хочам дапамагчы». Паводле яго словаў, зараз у Ірландыі рэалізуецца праграма, згодна з якой штогод у гэтую краіну запрашаюцца 3-4 тысячы беларускіх дзяцей, прычым, з кожным годам гэтую праграму плануецца пашыраць.

Генадзь БАРБАРЫЧ, БелаПАН.

Адкрыты Літоўскі цэнтр культуры

18 сакавіка ў вёсцы Рымдзюны Астравецкага раёна Гродзенскай вобласці праходзіць афіцыйная цырымонія адкрыцця Літоўскага цэнтра культуры, адукацыі і інфармацыі. Ад беларускага боку ўдзел у адкрыцці цэнтра бярэ старшыня Дзяржаўнага камітэта па справах рэлігіяў і нацыянальнасцяў Аляксандр Білык, з літоўскага — Рэмігіюс Мотузас, генеральны дырэктар Дэпартамента нацыянальных меншасцяў і эміграцыі пры ўрадзе Літвы.

Сёння таксама плануецца падпісаць міждзяржаўны Пратакол аб супрацоўніцтве на 2001 год. Падпісаннем пратакола прадугледжваецца актывізацыя сумеснай працы па падтрымцы дзейнасці грамадскіх арганізацыяў беларусаў Літвы і літоўцаў Беларусі, шырокі абмен інфармацыяй, вопытам працы, правядзенне шэрагу сумесных мерапрыемстваў.

Павел МАЖЭЙКА, БелаПАН.

Прадукцыя беларускага ВПК на выставе

Больш за 40 краінаў свету, у тым ліку і Беларусь, прадставяць распрацоўкі свайго ваенна-прамысловага комплексу на Міжнароднай выставе ваеннай тэхнікі і абаронных тэхналогіяў «*IDEX*-2001», якая адкрылася 18 сакавіка ў сталіцы Аб'яднаных Арабскіх Эміратаў. У прыватнасці, рэспубліка на ёй будзе прадстаўлена прадпрыемствам «Мінатор-сервіс», якое прадэманструе доследны ўзор баявой разведвальна-дыверсійнай машыны «2Т», Беларускім оптыка-механічным аб'яднаннем, ААТ «Пеленг», НПА «Агат», Мінскім заводам колавых цягачоў і 140-м барысаўскім танкарамонтным заводам. Беларускую дэлегацыю на выставе ў Абу-Дабі ўзначальвае міністр абароны рэспублікі генерал-палкоўнік Аляксандр Чумакоў.

Адным з найбуйнейшых удзельнікаў выставы як звычайна з'яўляецца Расія. Паводле звестак БелаПАН, Федэральнае дзяржаўнае унітарнае прадпрыемства (ФГУП) «Росабаронэкспарт» прадставіць на Міжнароднай выставе ўзбраенняў каля 400 экспанатаў распрацоўкі 50 найбуйнейшых прадпрыемстваў і арганізацыяў ваенна-прамысловага комплексу. Расія прадставіць, у прыватнасці, натурны ўзор бронетранспарцёра БТР-90 «Расток», аператыўна-тактычны ракетны комплекс сухапутных войскаў «Іскандэр-Э», комплекс кіруемага ўзбраення «Краснаполь» калібру 155-мм, кіруемы ракетны комплекс «Віхр-М», розныя варыянты якога могуць устанаўлівацца на верталёты, бронетэхніку і караблі, супрацьтанкавы ракетны комплекс «Хрызантэма-С», які валодае павышанай бронепрабівальнасцю і не мае аналагаў за мяжой. Замежным партнёрам прадстаўленыя варыянты мадэрнізацыі ЗРК «Пячора» і ЗСУ «Шылка», выкананыя сумесна з беларускімі прадпрыемствамі. У расійскім павільёне таксама экспануюцца новыя мадыфікацыі сусветна вядомага аўтамата Калашнікава, кулямёт «Печанег», мадыфікацыя пісталета «Гюрза», 9-мм пісталет-кулямёт «Бізон-2-01» пад патрон 9х19, ручныя і падствольныя granata-мёты, бясшумная стралковая зброя, зброя для стральбы пад вадой.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ, БелаПАН.

Лукашенко говорит, что против него работают и российские спецслужбы

В специальном выпуске Белорусского ТВ по итогам 8-часового совещания с представителями силовых структур был показан фрагмент выступления Александра Лукашенко, который расценил действия западных и российских спецслужб в Беларуси накануне президентских выборов «как некую охоту».

«У них появился охотничий азарт. Они сегодня закусили удила: и московские, а их там хоть пруд пруди, в том числе и российские, и спецслужбы западные, которые у нас сидят. Они планируют и разворачивают широкомасштабные акции против Беларуси. Вы знаете, что нам будет очень сложно им противостоять, но мы должны, и прятаться никто не имеет права», — сказал А.Лукашенко своим силовикам.

Ранее агентство «Ю.С.Ньюс» сообщало, что, согласно сведениям из Кремля, группа московских политтехнологов изучила возможности предвыборной игры против нынешнего руководителя Беларуси. Одна из предполагаемых акций была связана с его президентством в Национальном олимпийском комитете, чье отчетно-перевыборное собрание планируется провести 22 марта. По нашим сведениям, А.Лукашенко все же уйдет с поста президента НОК Беларуси.

Агентство «Ю.С.Ньюс» (www.yusnews.com)

Разбіўся МіГ-29 беларускай пастаўкі

Самалёт МіГ-29 ваенна-паветраных сілаў Перу разбіўся на мінулым тыдні на поўначы краіны. Катастрофа адбылася ў той момант, калі на адной з ваенных базаў лётчыкі дэманстравалі сваю боегатоўнасць перад дэлегацыяй парламента Перу. Пілот, якому пашанцавала катапультавацца, заявіў, што тэхнічныя непаладкі ўзніклі падчас палёту. На ўзбраенні ваенна-паветраных сілаў Перу маецца 21 самалёт МіГ-29. Па дадзеным камандавання, 16 машын, якія былі набытыя тры гады таму, прызнаныя баяздольнымі, 4 патрабуюць рамонту, а адзін самалёт патрапіў у аварыю два гады назад. Васемнаццаць МіГаў перуанская армія набыла ў Беларусі, яшчэ тры такія самалёты – у Расіі.

Абнаўленне Мінскага Фронту

17 сакавіка ва Управе БНФ прайшла канферэнцыя Мінскай гарадской арганізацыі Фронту. Замест шматгадовага кіраўніка гарадской арганізацыі БНФ Алеся Бяляцкага, які ўзначальвае праваабарончы цэнтр «Вясна» і Асамблею няўрадавых дэмакратычных арганізацыяў, новым старшынёй абраны Уладзімір Кішкурна, яго намеснікам стаў Сяргей Міхноў.

У другай частцы канферэнцыі, цалкам прысвечанай палітычнай сітуацыі на Беларусі, гаворка ішла, у асноўным, пра набліжэнне прэзідэнцкіх выбараў. Старшыня БНФ «Адраджэньне» Вінцук Вячорка падкрэсліў, што менавіта Мінску наканавана адыграць ключавую ролю ў агульнанацыянальнай прэзідэнцкай кампаніі і далейшым развіцці Беларусі. В.Вячорка заклікаў сяброў арганізацыі прыняць найактыўнейшы ўдзел у зборы подпісаў, назіранні, распаўсюджванні інфармацыі, масавых акцыях, працы ў выбарчых камісіях усіх узроўняў.

Юрась ХМЯЛЬНІЦКІ

Затоварились натуральным льном

На Оршанском льнокомбинате грядут большие перемены, связанные с экономическими затруднениями завода: значительное количество работников может попасть под сокращение. На заводе работают около 7.000 человек. Само предприятие является основным плательщиком налогов в местный бюджет, однако, несмотря на все заверения местных и республиканских властей, имевших место в прошлом году, завод не загружен полностью. Есть реальная угроза, что завод вскоре станет вообще. Вторая проблема — затаренность завода (склады забиты продукцией). Уже сейчас применяются меры по увольнению пенсионеров и некоторых других работников завода. Далее, скорее всего под сокращение попадут те работники, которые были приняты на работу после 1995 года: некоторым уже устно предложили искать себе работу. На заводе стоит вопрос о смене руководства.

ПЦ Свободных профсоюзов

Пачаткоўцы будуць вучыцца 5 дзён

Рэфармаванне сістэмы сярэдняй адукацыі ў Беларусі закране толькі пачатковую школу, паведаміў на прэс-канферэнцыі ў Мінску міністр адукацыі Васіль Стражаў. Пачынаючы з 1998 года, адзначыў ён, у рамках рэформы ў школах адноўленае навучанне дзяцей з 6 гадоў: на сённяшні дзень 95 працэнтаў дзяцей гэтага ўзросту вучацца ў школах. Паводле словаў міністра, аналагічныя ўмовы навучання існуюць толькі ў Даніі і Англіі. Беларускія дзеці, якія пайшлі ў школу з 1998 года, будуць вучыцца 12 гадоў, прычым з 2002 года для іх прадугледжанае навучанне 5 дзён у тыдзень; усе астатнія пяройдуць на пяцідзёнку толькі да 2008 года. У рамках школьнай рэформы, паводле словаў Стражава, вырашаецца таксама пытанне аб вывучэнні замежных моваў у пачатковай школе. З 2006 года дзеці змогуць вывучаць замежную мову з першага класа.

Праграмай рэфармавання прадугледжаны і змяненні ў ацэначнай сістэме ведаў. Паралельна са звычайнай — пяцібальнай — будзе існаваць дзесяцібальная сістэма.

Вольга АСІПЕНКА, БелаПАН.

Хадзіць каля КДБ стала небяспечна

Пры ўсёй ейнай доўгачаканасці і мілоснасці з вясной прыходзяць і некаторыя прыкрасці. У сталічным прадпрыемстве «Гаррамаўтадар» прызнаюцца, што прыстойна зараз выглядае хіба што цэнтр Мінска, то бок, прылеглыя раёны да праспектаў Скарыны і Машэрава, а ўскраіны ўяўляюць сабой «відовішча вельмі не прывабнае».

Асаблівы галаўны боль – тое, што «сыпяцца дарогі». Па загадзе мінскага мэра Міхаіла Паўлава бягучы рамонт дарог павінен быць завершаны да 1 траўня.

Але ёсць праблемы і з ходнікамі. У прыватнасці, з адным участкам на нібыта добраўпарадкаваным праспекце Скарыны. Тут на абодвух баках дарогі насупраць будынка КДБ проста катастрафічна буграмі паднялася ходнікавая плітка. Але сама плітка, выробленая па італьянскай тэхналогіі, тут абсалютна ні пры чым. Віна палягае на тых, хто гэтую плітку клаў і не ўлічыў уласцівасцяў глебаў у гэтай мясціне. Надзвычай кепска была выкананая грунтоўка. Таму цяпер хадзіць каля КДБ досыць небяспечна – можна паламаць ногі. Будаўнікі гавораць, што сама сабой плітка не асядзе, і яе давядзецца перакладаць нанова.

Кірыла ПАЗЬНЯК

Яны ратуюцца парушэннямі законаў

«Голас народу святы», — пісаў старажытны рымскі філосаф Сенэка на пачатку новай эры.

Прайшло два тысячагоддзі пасля абвяшчэння гэтага адназ асноўных прынцыпаў дэмакратыі, але, гледзячы на рэаліі сённяшняй Беларусі, здаецца, што нашыя ўлады не ведаюць пра яго ці проста не хочуць прытрымлівацца.

Пра гэта сведчаць масавыя фальсіфікацыі і парушэнні, якія дапускаюцца імі падчас волевыяўлення беларускага народа. У першую чаргу гэта тычыцца магчымасці выказацца кожнага грамадзяніна падчас выбараў і рэферэндумаў. Мы маем сумны досвед рэферэндуму 1996-га года, выбараў у мясцовыя саветы 99-га, і найбольш яскравы прыклад з пункту погляду ігнаравання асноўных прынцыпаў дэмакратыі — выбары ў парламент краіны ўвосень 2000 года. Пра шматлікія парушэнні і без таго недасканалага выбарчага заканадаўства гаварылася і пісалася вельмі шмат, і калі прыйшоў час чарговых выбараў у Палату прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу РБ, цяжка чакаць, што грамадства ў чарговы раз не будзе падманутае. А наперадзе нас чакаюць выбары прэзідэнта Беларусі, і калі разглядаць усе папярэднія кампаніі як рэпетыцыю перад гэтымі выбарамі, узнікае жыццёвая неабходнасць змены гэтай ганебнай практыкі фальсіфікацыяў і падманаў.

Прэс-канферэнцыя кіраўнікоў «Незалежнага погляду»

«Зьмяніць сітуацыю неабходна і магчыма», — заявіў на прэзентацыі Грамадзянскай ініцыятывы па назіранні за выбарамі «Незалежны погляд», якая адбылася 14 сакавіка, яе кіраўнік Алесь Бяляцкі. Ён распавёў, што ініцыятыва стварэння «Незалежнага погляду» належыць Асамблеі дэмакратычных няўрадавых арганізацыяў (старшынёй якой ён з'яўляецца): на з'ездзе ў студзені гэтага года больш за 200 арганізацыяў выказаліся за ўдзел у назіранні за правядзеннем выбараў, і ў першую чаргу – прэзідэнцкіх. Найбольш буйныя з іх – «Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны», якое мае па ўсёй Беларусі каля 10.000 сябраў, «Праваабарончы цэнтр "Вясна"», «Прававая дапамога насельніцтву», «Цэнтр па правах чалавека», «Задзіночанне беларускіх студэнтаў» і іншыя. Сп. Бяляцкі адзначыў, што шырокая геаграфія сябраў Грамадзянскай ініцыятывы ствараe станоўчыя ўмовы дзеля незалежнага назірання і дазволіць пракантраляваць значную частку выбарчых участкаў амаль на ўсёй тэрыторыі краіны.

Мэты кіраўнікоў «Незалежнага погляду» вызначаны наступным чынам: прадухіленне парушэнняў і фальсіфікацыяў на выбарчых участках, абвяшчэнне беларускай грамадскасці і міжнароднай супольнасці сапраўдных, аб'ектыўных вынікаў выбараў. Яшчэ адна з галоўных задачаў, якая павінна быць выкананая да дня выбараў – пасяліць упэўненасць у людзях, што толькі ад іх саміх і іх волевыяўлення будзе залежаць будучае, што кожны голас будзе ўлічаны і падлічаны.

Дзеля выканання пастаўленых мэтаў Грамадзянская ініцыятыва збіраецца цесна супрацоўнічаць з назіральнікамі, якія будуць прадстаўленыя іншымі структурамі, і найперш – з Каардынацыйнай радай па назіранні за выбарамі, якую ўзначальвае Мечыслаў Грыб. Па словах Алеся Бяляцкага, у гэтым накірунку існуюць цвёрдыя дамоўленасці і нават распрацаваная дакументацыя па адным узоры. Разлік робіцца на тое, каб на кожным участку было не менш за 3 назіральнікі, што дазволіць не дапусціць той сітуацыі з масавымі парушэннямі і фальсіфікацыямі, якую мы мелі на апошніх выбарах і захаваць якую ўлады імкнуцца на давыбарах у парламент. Дарэчы, прэс-канферэнцыя была арганізаваная не толькі дзеля прэзентацыі «Незалежнага погляду», але і дзеля азнаямлення грамадскасці з першымі вынікамі яе дзейнасці, таму шмат гаварылася пра парушэнні выбарчага заканадаўства ўжо пасля першага дня датэрміновага галасавання.

Намеснік старшыні «Праваабарончага цэнтра "Вясна"» Валянцін Стэфановіч адзначыў, што паўтараецца гісторыя з восенскімі выбарамі. Перш за ўсё, па яго словах, абурае знікненне вялікай колькасці выбаршчыкаў са спісаў: па дадзеных назіральнікаў, у Каліноўскай выбарчай акрузе Мінска на некаторых участках «знікла» да 40 і болей працэнтаў выбаршчыкаў. Тое ж самае адбываецца і па рэгіёнах. Напрыклад, на ўчастку 22 Баранавіцкай акругі ўжо ў першы дзень папярэдняга галасавання прыйшло галасаваць 54 чалавекі з ліку «бясследна зніклых», таму дзеля іх прыйшлося складаць дадатковы спіс.

Каб давыбары зноў не праваліліся, актыўна задзейнічаецца адміністратыўны рэсурс. Напрыклад, дырэктар Баранавіцкага завода аўтаматычных лініяў Н.Ялецкі выдаў загад «усім кіраўнікам падраздзяленняў завода распрацаваць графікі датэрміновага галасавання персаналу вытворчасці, цэхаў, аддзелаў... і ў адпаведнасці з распрацаванымі графікамі прадставіць магчымасць датэрміновага галасавання ў працоўны час». А працоўным кацельнай гаспадаркі гэтага ж горада загадана не толькі прагаласаваць датэрмінова, але і пакінуць майстру прадпрыемства свой нумар у спісе выбаршчыкаў дзеля спраўджання праверкі.

Агульная беспакаранасць за супрацьзаконныя дзеянні параджае нават такія прамыя заклікі, якія прагучалі на нарадзе з сябрамі ўчастковых выбарчых камісіяў Першамайскага раёна Віцебска ад загадчыка аддзела арганізацыйна-кадравай работы аблвыканкама Уладзіміра Севярына, які сказаў: «Не трэба баяцца складання назіральнікамі актаў аб выдачы двух і болей бюлетэняў у адны рукі! Яшчэ нікога з ліку членаў камісіяў за гэта не пакаралі!» Гэтыя словы нават не патрабуюць каментару.

«Можна абдурваць частку народа ўвесь час; можна абдурваць увесь народ некаторы час, але нельга абдурваць увесь час увесь народ», – казаў колішні прэзідэнт ЗША Аўраам Лінкольн. Ці задумваецца пра гэта А.Лукашэнка і Л.Ярмошына?

Тацццяна РЭВЯКА,
прэс-сакратар Грамадзянскай Ініцыятывы па назіранні за выбарамі «Незалежны погляд»

ВЫБАРЫ

«Траісты саюз»

Тры з чатырох дэмакратычных прэтэндэнтаў на прэзідэнцтва: Міхаіл Чыгір, Павел Казлоўскі ды Уладзімір Ганчарык, заключылі вуснае пагадненне пра стварэнне «траістага саюза». Гэта азначае, што тройка прэтэндэнтаў плануе сумесна рыхтавацца да прэзідэнцкай кампаніі, паасобку толькі збіраючы мінімум подпісаў грамадзянаў – 100 тысячаў, неабходныя для рэгістрацыі кандыдатамі ў прэзідэнты. Па астатніх накірунках «тройка» будзе каардынаваць свае дзеянні.

Чацвёрты прэтэндэнт у прэзідэнты Сямён Домаш, на якога робіць стаўку Каардынацыйная рада дэмакратычных сілаў, трымаецца адасоблена ад «тройкі»: лідэр «Рэгіянальнай Беларусі» канчаткова не падтрымаў заяву «тройкі», але і не адмаўляецца ад кансультацыяў.

Павел Казлоўскі днём раней зазначыў, што паміж «тройкай» і Сямёнам Домашам «няма ніякіх ідэалагічных разыходжанняў». Усе разыходжанні палягаюць у тактыцы дзеянняў: С.Домаш лічыць неабходным вызначыць адзінага кандыдата ў прэзідэнты ад дэмакратычных сілаў менавіта зараз, у той час як М.Чыгір, П.Казлоўскі ды У.Ганчарык збіраюцца ісці на рэгістрацыю кожны паасобку, каардынуючы свае дзеянні ў рамках «траістага саюза», і толькі пасля вызначацца з адзіным кандыдатам.

Юрась ДУБІНА

Ёсць хамут, дышла і калёсы. Няма каня.

Развагі з нагоды інтэрв'ю Беларускаму тэлебачанню міністра МУС Рэспублікі Беларусь Уладзіміра Навумава

Як вядома, на кожных 8-9 грамадзян Беларусі прыходзіцца па адным міліцыянту. Можна ўжо паставіць вартавога каля кожнага дома. Але крымінальная сітуацыя ў краіне працягвае набываць вельмі адмоўную дынаміку. На жаль, мы не можам прывесці дакладнай статыстыкі правапарушэнняў і злачынстваў па ўсёй краіне, бо яна старанна пільнуецца ад незалежнай прэсы. А той, якая падаецца ў дзяржаўных СМІ, ніяк нельга даць веры, як і статыстыцы небывалых гаспадарчых дасягненняў цяперашняга рэжыму.

Між тым злачыннасць катастрафічна расце. Па тэлебачанні круцяць ролікі, у якіх дзяцей вучаць пустымі пляшкамі выбіваць шыбы ў вокнах ды крычаць «Пажар!», калі яны адны дома, а ў хату ломяцца рабаўнікі. Бо калі тое дзіця крыкне «Памажыце!», дык ніхто яму на дапамогу не прыйдзе. Гэта ж трэба дажыцца да такога стану, каб сярод белага дня ў кватэры да людзей ламіліся зладзюганы і ніхто не мог даць рады. Калі такое было?

Не так даўно ў Мінску банда падлеткаў рабавала крамак каля прыпынку, ламала дзверы каб напіцца гарэлкі, а паўз іх ішоў афіцэр міліцыі. Гэта быў вельмі сумленны і харошы чалавек, трывалай загартоўкі і моцнага характару, якія зараз ужо пераводзяцца. Светлая яму памяць і гонар! Бо ён не збаяўся і падышоў да падлеткаў, каб спыніць злачынства. Дык яны яго забілі нагамі. Пілі крадзенае піва, доўга стаялі каля разламанага крамка і ўвесь час білі таго чалавека ўсёй кодлай. (Такое вось расце ў нас пакаленне маладых людзей, якое пайшло ў школу пры пачатку панавання Лукашэнкі. Выхаванае цалкам на чужой культуры, гісторыі і мове. Пры ўдзеле лукамола. На Шушкевіча ўжо не спішаш). І было гэта каля станцыі хуткай медыцынскай дапамогі. І ўсё гэта, мусіць, бачылі сотні людзей. Але ніводзін не прыйшоў на дапамогу. А што ты зробіш? Калі і самі міліцыянты баяцца зараз падыйсці да хуліганa ці да бандзюгі і адводзяць вочы ўбок, быццам не заўважаюць. А нашто яму пнуцца? Лепш з папачкай па кватэрах хадзіць, перапісваць апазіцыянераў. Нашыя сілавікі амаль поўнасцю згубілі кантроль над злачыннасцю, а міністр МУС у сваім апошнім выступленні па тэлебачанні ставіць галоўную задачу: забяспечыць «парадак» падчас выбараў прэзідэнта. Пад гэтым словам, мусіць, меліся на ўвазе карныя акцыі накшталт той, якую мы ўжо бачылі роўна год таму назад 25 сакавіка на Дзень Волі, калі сілавікі рабілі аблаву на людзей з сабакамі і панцэркамі? Многа тады было клопату у міліцыі, нічога не скажаш. І яшчэ адзін загаворны сказ з інтэрв'ю міністра: «Трэба захаваць стабільнасць у грамадстве». Стабільнасць чаго нам трэба захаваць? Свабоднага падзення ў бездань?

Дык адкуль ён будзе, той парадак? Думалі, гэта жартачкі – жыць пры дзяржаўнай сістэме татальнага, усеабдымнага беззаконня і сацыяльнай несправядлівасці? Калі няма ніякай управы на сапраўдных злачынцаў, а простых людзей гнояць у вязніцах за надпіс на плоце альбо за ўкрадзеную з гаадух курыцу ў краме. Калі людзі сярод дня знікаюць як у багне. Калі міліцыя займаецца палітыкай і ўсе свае сілы кідае на захаванне рэжыму, замест змагання са злачыннасцю. Калі сярод налётчыкаў і забойцаў ужо сустракаюцца актывісты спецслужбаў. Калі ўжо гадоў сем банды налётчыкаў поўнасцю беспакарана рабуюць офісы грамадскіх арганізацыяў і рэдакцый незалежных газет? Калі праз адсутнасць граніц з Усходу накатваюць на Беларусь кодлы «гастралёраў», гандляроў наркотыкамі і непрытомных валацугаў. Народ застрашаны і зацюканы. Пад вокнамі дамоў скрозь усю ноч равуць матацыклы і разбэшчаныя падлеткі на ўвесь голас лаюцца рускім матам. Каля лавачак у парках валяюцца шпрыцы. Ніхто не адказвае за справу, адказвае толькі за ўзровень асабістай адданасці першай асобе. Поўны развал дзяржаўнай, збалансаванай на інтарэсах грамадства сістэмы ўлады. Ніхто такую, якая яна сёння ёсць, уладу не паважае. А за што яе паважаць? Яна ж паказвае нам узор парушэнняў усіх законаў. І юрыдычных, і эканамічных, і чалавечых.

Дык якую задачу павінен сёння паставіць перад сваімі людзьмі Уладзімір Навумаў, калі ён сумленны чалавек? Мусіць, трэба памаленьку пачынаць трымацца закона, які ў нас працуе па прынцыпе дышла. Пачынаць з сябе і паказваць прыклад павагі. Спачатку да канстытуцыі (хай сабе нават і лукашэнкаўскай), потым да кодэксаў, потым да службовых інструкцый, а не наадварот. Хай будзе так спачатку, каб усе міліцыянты сталі ўзорам законапаслушэнства. Тады можна патрабаваць тое ж самае з суддзяў, пракурораў, дзяржаўцаў, выбаркамаўцаў, а потым і з простых грамадзян. Магчыма, тады і не трэба будзе гэтак адчайна змагацца з «ворагамі народа»? Няўжо ж, калі так будзе, апазіцыя ды незалежныя сродкі інфармацыі не падтрымаюць ягоныя высілкі? А ў выніку – выбары новага прэзідэнта пройдуць спакойна, дэмакратычна і без эксцэсаў. І вольная Беларусь ніколі яго не забудзе.

Тамаш ПАЛЬМАЧЫНСКІ

Литва и Латвия стремятся в *NATO*

Расширение NATO и Евросоюза укрепит безопасность и процветание в регионе, считают президенты Латвии и Литвы

Прибывшая с государственным визитом в Литву президент Латвии Вайра Вике-Фрейберга предложила главам всех трех балтийских стран в ближайшее время выступить с общим обращением к новой администрации США и еще раз подтвердить свое стремление стать членами *NATO*.

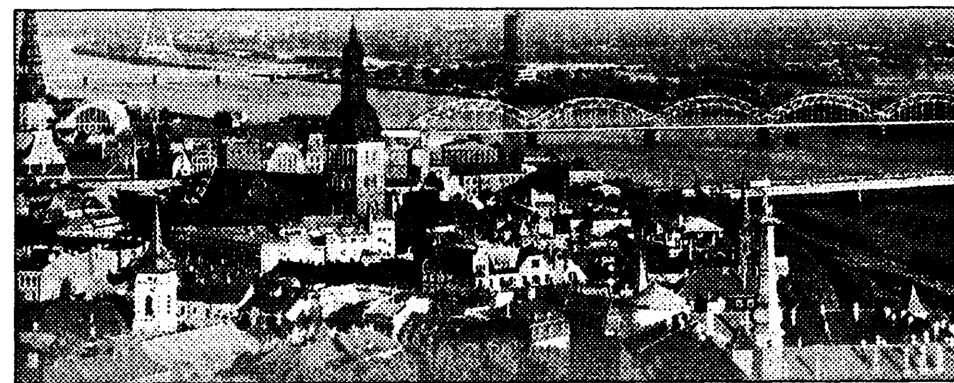
Президент Литвы Валдас Адамкус поддержал такую идею, однако пока не ясно, когда подобное обращение может быть принято и отправлено в Вашингтон.

Трехдневный визит президента Латвии в Вильнюс начался со встречи с литовским президентом, во время которой были обсуждены вопросы двустороннего сотрудничества, а также евроатлантическая интеграция Литвы и Латвии. Президенты обменялись орденами Трех звезд и Витаутаса Великого первой степени за личные заслуги в укреплении двустороннего сотрудничества между Литвой и Латвией. А наканune орденами и медалями был награжден ряд известных литовских и латвийских политиков, дипломатов, деятелей культуры, ученых и других лиц, которые на протяжении последних лет внесли значительный вклад в литовско- латвийские отношения.

На брифинге после встречи В.Вике-Фрейберга отметила, что вместе с ней в Вильнюс прибыли латвийские министры обороны, экономики и окружающей среды, что отражает наиболее актуальные сферы сотрудничества между двумя странами.

По словам президента Литвы В.Адамкуса, в последнее время и Литва, и Латвия добились большого прогресса по пути интеграции в Евросоюз и Северо-атлантический альянс. «Действия в интеграционных процессах координировались всегда, и я верю, что мы и далее пойдем по этому пути», — считает В.Адамкус.

Согласно информации, переданной журналистам пресс-секретарем президента В.Адамкуса Виолеттой Гайжаускайте, президент Латвии В.Вике-Фрейберга интересовалась ходом экономических реформ в Литве, в особенности реструктуризацией и реорганизацией таких предприятий, как *Lietuvos Energija* и

Lietuvos Dujos (предприятия энергетической и газовой отраслей). Также на встрече президентов была затронута актуальная тема ратификации в латвийском парламенте договора о морской границе между Литвой и Латвией. По словам В.Вике-Фрейберги, Латвия пока не ратифицировала этот договор, хотя он в парламенте проходит третье чтение. «Вопрос ратификации договора о морской границе тесно связан с проблемами рыболовства, возникающими в приграничных водах», — сказала президент Латвии. По ее словам, проблемы рыболовских квот решает рабочая группа, созданная по инициативе литовского и латвийского премьер-министров. Президент Литвы В.Адамкус придерживается мнения, что решение подобных проблем и вопросов является заботой не президентов, а соответствующих организаций и специалистов.

В первый день своего визита в Вильнюс президент Латвии В.Вике-Фрейберга также обедала с председателем Сейма Литвы Артурасом Паулаускасом, прочитала лекцию в Вильнюсском университете, приняла участие в презентации компакт-диска «Латвия—Литва. 1920—1940 годы. Политика, экономика, культура» в Национальной литовской библиотеке имени Мартинаса Мажвидаса и дала интервью популярному ток-шоу литовского национального ТВ «Пресс-клуб».

Агентство «Ю.С.Ньюс» (www.yusnews.com) из Вильнюса

Ультыматум для Югаславіі

Афіцыйны Вашынгтон прад'явіў ультыматум югаслаўскаму ураду: калі да 31 сакавіка былы прэзідэнт краіны Слабадан Мілошавіч не будзе арыштаваны, то Бялград будзе пазбаўлены фінансавай дапамогі ў памеры 100 мільёнаў долараў, а таксама будзе мець вялікія праблемы пры атрыманні крэдытаў ад Міжнароднага валютнага фонду і Сусветнага банка.

Патрабаванні амерыканскага ўрада былі змешчаныя ва ўплывовай газеце *The New York Times*. Выданне паведаміла са спасылкай на дыпламатычныя крыніцы, што амбасадар ЗША ў Бялградзе Уільям Мантгомеры перадаў прэзідэнту Югаславіі Віславу Каштуніцы і прэм'ер-міністру Сербіі Зорану Джынджычу спіс умоваў, пры выкананні якіх Бялград можа разлічваць на атрыманне абяцаных сродкаў.

Спіс патрабаванняў займае тры старонкі друкаванага тэксту. Першым і асноўным патрабаваннем з'яўляецца неадкладны арышт былога прэзідэнта Югаславіі Слабадана Мілошавіча. Другім – пацверджанне гатоўнасці супрацоўнічаць з Гаагскім трыбуналам у пытанні пра «міжнародныя абвінавачванні» супраць экс-дыктатара.

Амерыка таксама выказвае пажаданне, каб Бялград прыняў закон, які дазволіў бы перадаваць у Гаагу любых сербаў, якія абвінавачваюцца трыбуналам ва ўчыненні ваенных злачынстваў – без папярэдняга разбіральніцтва наконт іхняй віноўнасці.

New York Times падкрэслівае, што ЗША не патрабуюць неадкладнай выдачы Мілошавіча Гаазе. Аднак зразумела, што «падвешаны стан» Слабадана Мілошавіча ЗША не задавальняе. 31 снежня 2001 года прэзідэнт Джордж Буш мусіць прадставіць Кангрэсу справаздачу пра тое, якія крокі былі прадпрынятыя ў пытанні аб правядзенні міжнароднага суда над югаслаўскімі ваеннымі злачынцамі.

Пры гэтым, югаслаўскія ўлады па-ранейшаму настойваюць на тым, каб судзіць С.Мілошавіча на радзіме. Прэм'ер-міністр З.Джынджыч перакананае Захад у тым, што суд у Югаславіі – у інтарэсах народа. Аднак прадстаўнікі Захаду мяркуюць, што ў такім выпадку пакаранне для Слабадана Мілошавіча, якога абвінавачваюць у шматлікіх ваенных злачынствах, прадстаўляецца негарантаваным.

Днямі пракурор Міжнароднага трыбунала Карла дэль Понтэ заявіла, што яе трыбунал першынстве перад усімі судовымі ўстановамі Югаславіі. Таму С.Мілошавіча трэба спачатку судзіць за міжнародныя злачынствы.

Карла дэль Понтэ паведаміла, што збіраецца высунуць новыя абвінавачванні супраць былога кіраўніка Югаславіі – за злачынствы ў Босніі і Харватыі. Раней С.Мілошавіч абвінавачваўся толькі ў злачынствах у Касаве ў 1998-1999 гадах.

Калі югаслаўскія ўлады адмовіцца выдаваць былога лідэра, то Белы дом можа пазбавіць краіну фінансавай дапамогі ў 100 мільёнаў долараў, абяцанай пасля змены ўлады ў Бялградзе ўвосень мінулага года. Апроч таго, як падкрэслівае *New York Times*, выдача экс-прэзідэнта будзе напрамую звязаная з прадастаўленнем Бялграду дапамогі па лініі Сусветнага банка і МВФ.

Міхась КАРПОВІЧ

Тры мільярды за блакаду

Лідэр Палестынскай аўтаноміі Ясір Арафат падлічыў страты ад эканамічнай блакады, што была ўведзеная Ізраілем супраць Палестыны, у 3 мільярды долараў.

У сваім звароце да чальцоў палестынскага парламента – першым за апошнія пяць месяцаў, пакуль доўжыцца канфлікт Палестыны і Ізраіля – Я.Арафат заявіў, што пасля пачатку паўстання сотні тысяч палестынцаў апынуліся без працы. Ён таксама патрабаваў адказу на пытанне, чаму сусветныя палітычныя лідэры маўчаць пра пакуты ягонага народа.

Ясір Арафат таксама паведаміў, што гатовы неадкладна аднавіць перамовы з лідэрам Ізраіля – але з тых самых пазіцыяў, да якой яны прыйшлі з былым прэм'ер-міністрам Эхудам Баракам. Новы прэм'ер-міністр краіны, «правы» Арыэль Шарон ужо адхіліў гэтую прапанову.

Ірына СТАРЦАВА

Бегство от трибунала

В преддверии ареста Слободана Милошевича, которого сербские власти обещают задержать до 31 марта, Сербию покинули двое его сподвижников – бывший командующий сербской армией Ратко Младич и лидер боснийских сербов Радован Караджич. Гаагский трибунал давно хочет заполучить обоих, чтобы оценить их действия во время косовского конфликта со всей строгостью международных норм. Громкому судебному процессу мешает только действующая конституция Югославии, согласно которой ни один гражданин страны не может быть выдан иностранному суду.

В последнее время руководство Югославии, раньше не собиравшееся «сдавать» бывшего сербского президента Карле дель Понте, дало послабление. Если еще полгода назад Воислав Коштуница обещал не идти на поводу у Гаагского трибунала, то в последнее время ленты информационных агентств переполняет информация о грядущем аресте Милошевича, почерпнутая из официальных источников. Экс-президента Югославии намереваются задержать до 31 марта. Ему уже была направлена повестка в суд, правда, курьер не смог вручить ее лично. По югославским законам, вполне достаточно приклеить ее на ворота, что и проделал посыльный. В деле Милошевича сербские власти пошли на известный компромисс: бывшего президента будет судить местный суд, и не за военные преступления, а за экономические. То есть международному сообществу придется довольствоваться только тем, что объявленный в розыск президент находится под стражей, но до Гаагского трибунала дело не дойдет.

Караджич и Младич, тоже объявленные в международный розыск за военные преступления и геноцид мусульман, определенно не уверены, что к ним отнесутся с тем же пиететом. Как только стали ясны намерения Югославии относительно Милошевича, Караджич и Младич поспешили покинуть территорию Сербии. По неподтвержденным данным, они скрываются в Боснии.

Николай ЛЕВИН

Отставка министра внутренних дел Украины

Президент Украины Леонид Кучма в субботу уволил министра внутренних дел Юрия Кравченко, которого, так же, как и самого президента, оппозиция обвиняет в причастности к исчезновению и гибели журналиста Георгия Гонгадзе.

Кучма уже уволил в феврале главу службы безопасности, которого также обвиняли в причастности к гибели Гонгадзе. Субботняя отставка рассматривается обозревателями как уступка набирающей силу оппозиции.

Уже несколько месяцев на президента Кучму оказывается жесткое давление: противники президента добиваются его отставки.

Оппозиционные партии — от националистов до коммунистов — проводят по всей стране массовые митинги, обвиняя президента в экономических провалах, коррупции и проведении жесткой политики, цель которой — взять под контроль оппозицию.

В декабре, когда Кучма уволил с поста вице-премьера реформистки настроенную Юлию Тимошенко, обвинив ее в коррупции, его противники были буквально в ярости.

Коммунисты полагают, что президент пытается разорвать традиционно дружеские отношения с Россией.

Однако самым опасным для Кучмы стало обвинение оппозиции по поводу его участия — вместе с теперь уже бывшим министром внутренних дел Юрием Кравченко — в операции по избавлению от неугодного журналиста интернет-газеты Георгия Гонгадзе, обезглавленное тело которого было найдено в ноябре прошлого года в лесу к югу от Киева.

Оппозиция раздобыла аудиозапись, на которой якобы записан разговор Кучмы и Кравченко. В том разговоре, по словам представителей оппозиции, президент дает министру внутренних дел добро на убийство журналиста.

Кучма всегда отрицал эти обвинения, однако увольнение Кравченко теперь считают уступкой оппозиции или — по меньшей мере — попыткой президента отвести обвинения от себя и направить их на теперь уже бывшего силовика.

Информация об отставке последовала за призывом уважаемого на Западе премьер-министра Украины Виктора Ющенко провести полномасштабное расследование убийства Гонгадзе. При этом, правда, глава правительства добавил, что лично он не верит в то, что в деле замешан лично президент.

Малькольм Хэзлетт, обозреватель BBC

Миллион коров пойдет под нож

Забой здоровых животных начался сегодня в очагах распространения ящура в Великобритании, передает ИТАР-ТАСС. Под нож будет пущено около миллиона голов домашнего скота.

Этими жесточайшими мерами правительство Тони Блэра пытается переломить ситуацию и остановить самую крупную в современной истории Великобритании эпидемию ящура.

Тем временем, как сообщает РИА «Новости» со ссылкой на британский Центр исследований экономики и бизнеса, экономика Великобритании может понести ущерб в размере около 11 миллиардов фунтов стерлингов в результате эпизоотии ящура. Сумма ущерба исчисляется с учетом общих потерь доходов, повышения цен на продовольствие и влияния эпизоотии на туристическую индустрию.

Сообщается, что число очагов распространения инфекции достигло 298. На двух фермах начат забой скота, который не заражен этой болезнью, но находится в радиусе двух миль от очаговых районов. Однако решение правительства о массовой ликвидации не пораженных инфекцией около 300 тысяч свиней и овец, находящихся в так называемых пограничных зонах, возможно, будет приведено в действие на следующей неделе. В связи с этим на понедельник намечена встреча руководителя ветеринарной службы страны с фермерами этих районов с целью разъяснения необходимости осуществления такой акции для прекращения эпизоотии ящура.

Некоторые представители профсоюзов фермеров обвинили правительство в неэффективности принимаемых им мер противодействия эпизоотии. Одновременно они потребовали научных доказательств того, что забой здорового скота действительно остановит распространение инфекции.

Фермеры в районах, которые подпадают под действие этого решения правительства, считают для себя катастрофой забой здоровых животных, поскольку в результате таких мер могут быть уничтожены племенные породы скота, в частности овец. В этой связи правительству предлагается провести проверку животных, находящихся в пограничных с очаговыми районах и в случае ее отсутствия не осуществлять массовый забой скота.

В связи с протестом со стороны фермеров полиция в ряде местностей, как сообщается, усилила патрулирование. У одного фермера было конфисковано ружье, которым он якобы угрожал представителям властей.

Наталья БЕЛОВА

Новые бои в Македонии

В субботу албанским экстремистам удалось захватить доминирующую вершину над македонским городом Тетово. Оттуда и с других вершин боевики повели обстрел полицейских сил, используя стрелковое оружие, гранатометы и минометы.

Однако впоследствии, передает *Reuters*, македонским подразделениям с помощью тяжелой артиллерии удалось вытеснить албанцев с господствующей высоты. Тем не менее, вечером столкновения еще продолжались.

По различным оценкам, в районе Тетово действует около тысячи вооруженных экстремистов из так называемой «Национальной армии освобождения». Руководство страны считает, что цель нападающих — занять Тетово, а затем перенести вооруженные столкновения на другие города, где большинство населения составляют этнические албанцы, которых экстремисты собираются привлечь на свою сторону. По сведениям МВД Македонии, со стороны Косово на помощь воюющим албанцам выдвинулось около полутора тысяч боевиков в униформах «Освободительной армии Косово», которые ведут с собой навьюченных оружием лошадей, сообщает ИТАР-ТАСС.

Несколько сот жителей Тетово в субботу блокировали здание парламента в Скопье и потребовали от властей республики создать условия для их безопасного возвращения домой. Одно из требований участников этой акции протеста — предоставить им оружие для отражения нападений албанских террористов.

В Македонии нет международных миротворческих сил, однако там расквартированы тыловые подразделения международной миссии в Косово (*KFOR*). В субботу ответственные лица в *NATO* приняли решение перебросить в Тетово четыре немецких танка *Leopard* для защиты 400 немецких военных, которые предварительно были выведены из города.

Татьяна МАРОЧКИНА

Париж выбирал мэра

Вчера в столице Франции прошел второй тур местных выборов. Одна из главных выборных баталий развернулась за пост мэра города. На момент сдачи номера мы еще не располагали информацией, кто именно победил в этой гонке. Тем не менее, численный перевес на стороне представителя социалистов.

Как передает корреспондент РИА «Новости», многие крупные политики Франции мечтают стать мэром Парижа. Этот пост считается «самым прекрасным» во Франции, хотя в государственной табели о рангах он занимает скромное 21-е место.

На пост мэра претендуют представитель Социалистической партии Бертран Деланое и кандидат правых сил Филипп Сеген.

Мэр Парижа назначается уже избранными муниципальными советниками. Считается, что занявший пост мэра столицы может смело претендовать на самую высшую должность Франции – президентскую. Подтверждением тому служит, к примеру, Жак Ширак.

Как сообщили РИА «Новости» в пресс-службе парижской мэрии, место градоначальника привлекательно во многих отношениях, ведь мэрия французской столицы — «государство в государстве». В ее различных структурах трудятся 40 тысяч функционеров.

Вновь избранный мэр станет руководителем 2,1 миллиона жителей французской столицы и председателем Совета самого маленького (площадь — 105 кв. км), но одного из богатейших французских департаментов.

Ежегодный бюджет мэрии – 33 миллиарда франков (4,7 миллиарда долларов). Это в 10 раз больше, чем бюджет крупного французского города Лион. На мэра Парижа возложено выполнение функций государственного протокола. Парижский градоначальник обязан принимать у себя глав иностранных государств, посещающих с официальными визитами Францию. Кроме этого, мэрия осуществляет, помимо МИДа Франции, международные контакты со своими городами-побратимами: Москвой, Римом, Берлином и Токио.

Ежемесячная зарплата мэра Парижа — более 7 тыс. долларов, не считая представительских расходов, которые определяются городским советом. Мэр проживает в служебной квартире площадью 1.000 кв. м в доме на берегу Сены в историческом центре Парижа.

Константин КРУПНОВ

Русские шпионы в Болгарии

В Софии разгорелся скандал, в который оказалась вовлечена Россия. По утверждениям болгарских властей, трое работников российского посольства в Болгарии «причастны к разведывательной деятельности».

Имена этих троих пока не оглашаются — но уже известно, что болгарские власти просят Москву отозвать этих дипломатов, хотя в качестве жеста доброй воли решили не объявлять россиян персонами нон грата.

По заявлениям представителя министерства обороны Болгарии Радко Влайкова, болгарское руководство считает, что этот инцидент «может повредить отношениям двух стран».

В связи с этим делом уже арестованы двое граждан Болгарии — Яни Янев, бывший глава аналитического отдела службы военной разведки страны, и Лилиана Гучева, руководившая архивной службой того же отдела.

По данным болгарских контрразведчиков, Гучева передала Яневу ряд сверхсекретных документов. Он был арестован у российского посольства в Софии в тот момент, когда, по утверждениям властей, намеревался передать эти бумаги российским дипломатам.

Посол России в Болгарии Владимир Титов уже опроверг утверждения о том, что его подчиненные могли быть причастны к разведывательной деятельности.

Марина ТАТАРОВИЧ

От диктатуры к демократии

Джин ШАРП

Концептуальные основы освобождения

С этого номера НАША СВАБОДА начинае публиковать исследование Джина Шарпа «От диктатуры к демократии». Автор — старший научный сотрудник Института им. Альберта Эйнштейна в Кембридже. Книга – результат многолетнего исследования диктаторских режимов, их метдов сохранения за собой власти, а также методов ненасильственной борьбы против них, которыми здоровые политические силы способны привести общество к демократическому устройству.

Предисловие

Автора на протяжении многих лет волновали вопросы того, как можно предотвратить или ликвидировать диктатуру. Такой интерес частично объясняется убеждением, что человеческая личность не должна подавляться и уничтожаться такими режимами.

Знание террора коммунистического правления в различных странах в основном получено из литературы и в меньшей степени от личных контактов. Ужас данных режимов показался автору тем более страшным, что диктатура устанавливалась во имя освобождения от гнета и эксплуатации.

От жителей Тибета, боровшихся с китайской коммунистической агрессией, россиян, победивших переворот приверженцев старого режима в августе 1991 г., и тайцев, которые мирным путем предотвратили возврат к военному правлению, мы часто получали описание коварной природы диктатуры.

Чувства пафоса и гнева против жестокостей, а также восхищения хладнокровным героизмом бесконечно храбрых мужчин и женщин, укреплялись посещением мест, где опасность все еще оставалась большой, но сопротивление храбрецов продолжалось. Это поездки в Панаму во время правления Норьеги, в Вильнюс, Литва, в период продолжавшихся советских репрессий, на площадь Тяньаньмынь в Пекине во время праздничной демонстрации свободы и в момент, когда в ту страшную ночь впервые были введены бронированные машины пехоты, а также в штаб демократической оппозиции «демократической Бирмы» в джунглях у Мейнерплау.

Иногда автор посещал места, где погибли люди, например, телевышка и кладбище в Вильнюсе, публичный парк в Риге, где расстреливали людей, центр Феррара в северной Италии, где фашисты построили и расстреляли членов сопротивления, а также простую могилу в Мейнерплау, заполненную телами людей, которые так рано погибли. Грустно думать о том, что любая диктатура оставляет за собой столько смертей и разрушений.

Чувство озабоченности и приобретенный опыт породили твердую надежду, что есть возможности предотвратить наступление тирании, что можно вести успешную борьбу против диктатуры без массового обоюдного истребления, что диктатуру можно победить и предотвратить возникновение из пепла новой диктатуры.

Мы попытались тщательно продумать наиболее эффективные способы успешного разрушения диктатуры с минимальными страданиями и жертвами.

По необходимости и намеренно главное внимание уделяется общим проблемам разрушения диктатуры и недопущения новой. Автор не берется представить анализ и советы к действию для какой-то определенной страны. Однако надеемся, что данный общий анализ может оказаться полезным для людей из, к сожалению, слишком многих стран, которые оказались лицом к лицу с реальностями диктаторского режима.

1. Реалистичное представление о диктатуре

За последние десятилетия под напором организованного сопротивления народов пали или зашатались многие диктаторские режимы как внутреннего, так и внешнего происхождения. Часто кажущиеся глубоко укоренившимися и непоколебимыми, такие диктатуры оказались неспособными противостоять согласованному политическому, экономическому и социальному неповиновению людей.

С 1980 г. пали диктаторские режимы, благодаря в основном ненасильственному неповиновению людей, в Эстонии, Латвии и Литве, Польше, Восточной Германии, Чехословакии и Словении, Мадагаскаре, Мали, Боливии и Филиппинах. Ненасильственное сопротивление приблизило демократизацию в Непале, Замбии, Южной Корее, Чили, Аргентине, Гаити, Бразилии, Уругвае, Малави, Тайланде, Болгарии, Венгрии, Заире, Нигерии и в различных странах бывшего Советского Союза (сыграв важную роль в победе над попыткой переворота сторонников старого режима в августе 1991 г.).

Кроме того, за последние годы массовое политическое неповиновение появилось в Чили, Бирме и Тибете. Хотя такая борьба не положила конец правящей диктатуре или оккупации, она показала зверскую природу данных репрессивных режимов мировому сообществу и дала населению ценный опыт этой разновидности борьбы.

Падение диктатуры в вышеназванных странах, естественно, не решило всех остальных проблем общества: нищета, преступность, бюрократическая волокита и разрушение окружающей среды часто являются наследием жестоких режимов. Однако свержение такой диктатуры свело к минимуму страдания жертв гнета и открыло путь к перестройке общества на основе более широкой политической демократии, личных свобод и социальной справедливости.

Постоянная проблема

За последние десятилетия появилась тенденция к расширению демократизации и свободы в мире. По данным организации Фридом хаус, которая составляет ежегодный международный обзор положения с политическими правами и гражданскими свободами, число стран мира, внесенных в список «свободных», за последние десять лет значительно возросло:

	Свободные	Частично свободные	Не свободные
1983	55	76	64
1993	75	73	38

Однако данная тенденция уравновешивается большим числом народов, все еще живущих в условиях тирании. На январь 1993 г. из 5,45 миллиардов населения земли 31% людей жили в странах и на территориях, классифицируемых в качестве «не свободных», то есть там, где политические права и гражданские свободы чрезвычайно ограничены. 38 стран и 12 территорий, внесенные в категорию «не свободных», управляются рядом военных диктатур (как в Бирме и Судане), традиционных репрессивных монархий (как в Саудовской Аравии и Бутане), доминирующими политическими партиями (как в Китае, Ираке и Северной Корее) или иностранными оккупантами (как в Тибете и Восточном Тиморе), или же находятся в переходном периоде.

Многие страны в настоящее время находятся в состоянии быстрых экономических, политических и социальных изменений. Хотя за последние десять лет число «свободных» стран увеличилось, остается высокая вероятность того, что многие страны перед лицом таких быстрых фундаментальных изменений двинутся в противоположном направлении и испытают новые формы диктатуры. Военные группировки, честолюбивые личности, избранные деятели, а также догматические партии постоянно пытаются навязать свою волю. Государственные перевороты останутся привычными. Основные права человека и политические права останутся недоступными для огромного числа народов.

Внутренние войска как средство обеспечения всенародного референдума

К сожалению, прошлое остается с нами. Проблема диктатуры является глубокой проблемой. Народы многих стран испытывали десятилетия или даже столетия гнета, внутреннего происхождения или извне. Зачастую требовалось беспрекословное подчинение государственным лицам и правителям. В экстремальных случаях социальные, политические, экономические и даже религиозные институты общества, независимые от государства, преднамеренно ослаблялись, подчинялись или даже заменялись новыми, послушными режиму, институтами и использовались государством или правящей партией для управления обществом. Люди часто подвергались разобщению (превращались в массу изолированных индивидуумов) и становились не способными совместно добиваться свободы, доверять друг другу или даже совершать поступки по собственной инициативе.

Результат можно предсказать заранее: население становится слабым, теряет уверенность в себе и становится не способным к сопротивлению. Люди часто слишком запуганы, чтобы делиться своей ненавистью к диктатуре и стремлением к свободе даже в семье и с друзьями. Часто люди слишком боятся даже серьезно думать о публичном сопротивлении. В любом случае, какая от этого польза? Вместо этого они бесцельно страдают и имеют безнадежное будущее.

Положение в современных диктатурах может оказаться гораздо хуже, чем ранее. В прошлом некоторые люди могли пытаться оказывать сопротивление. Случались короткие массовые протесты и демонстрации. Появлялись всплески эмоций. В других случаях отдельные лица и небольшие группы могли совершать бессильные поступки, утверждая какой-либо принцип или просто свое неповиновение. Несмотря на благородные мотивы, такие акты сопротивления в прошлом были недостаточными, чтобы преодолеть боязнь людей и их привычку подчиняться, что является необходимым условием разрушения диктатуры. К сожалению, такие действия вместо победы или даже надежды лишь увеличивали страдания и смерть.

Свобода через насилие?

Что же делать в таких обстоятельствах? Наиболее очевидные возможности представляются бесполезными. Конституционные и законодательные барьеры, решения суда и общественное мнение обычно игнорируются диктаторами. Понятно, что в ответ на жестокости, пытки, исчезновения и убийства люди часто приходят к выводу, что положить конец диктатуре может только насилие. Разъяренные жертвы иногда объединялись для борьбы с диктатурой с помощью любых имеющихся средств насилия или войны, несмотря на то, что все шансы были против них. Такие люди часто храбро сражались, ценой страданий и жизни. Они иногда добивались значительных результатов, но редко завоевывали свободу. Яростные восстания могут вызвать жестокие репрессии, которые делают население еще более беспомощным, чем ранее.

Каковы бы ни были достоинства методов насилия, ясно одно. Полагаясь на средства насилия, такие люди выбирают тип борьбы, в котором угнетатели почти всегда имеют преимущество. Диктаторы прекрасно подготовлены к применению насилия. Независимо от продолжительности действий таких сторонников демократии, в конце концов, жестокая военная реальность становится неизбежной. Диктаторы почти всегда имеют преимущество в военной технике, вооружениях, транспорте и вооруженных силах. Несмотря на свою смелость, демократам (почти всегда) противопоставить нечего.

Если обычное вооруженное восстание признается нереальным, некоторые диссиденты склоняются в пользу партизанской войны. Однако партизанская война редко приносит или не приносит никогда пользу угнетенному населению и не обеспечивает демократию. Партизанское движение не является бесспорным решением, в особенности благодаря сильнейшей тенденции огромных потерь среди собственного народа. Данный подход не гарантирует от поражения, несмотря на соответствующую теорию и стратегические анализы, а иногда и на международную поддержку. Партизанская борьба часто длится весьма долго. Часто при этом правящие круги переселяют массы гражданского населения ценой громадных страданий и социальных разрушений.

Даже в случае победы партизанская борьба часто имеет значительные и долговременные отрицательные последствия. Атакуемый режим, благодаря принимаемым мерам противодействия, немедленно становится еще более диктаторским. Если партизаны в конце концов побеждают, новый режим часто еще более диктаторский, чем его предшественник, благодаря централизованному влиянию возросших вооруженных сил и ослаблению или разрушению в ходе борьбы независимых групп и институтов общества, органов, которые являются жизненно важными при построении и поддержании деятельности демократического общества. Противники диктатуры должны рассмотреть другие возможности.

Перевороты, выборы, спасители из-за рубежа?

Военный переворот против диктатуры может показаться сравнительно наиболее легким и быстрым способом устранить особенно отвратительный режим. Однако у такого способа имеются серьезные недостатки. Самое важное то, что он оставляет существующее несправедливое распределение власти между населением и элитой, управляющей правительством и вооруженными силами. Устранение одних лиц и клик с правящих позиций просто дает возможность другой группе занять их место. Теоретически, такая группа может оказаться более терпимой и открытой для ограниченных демократических реформ. Однако может случиться и противоположное.

После укрепления своего положения новая клика может оказаться более беспощадной и более честолюбивой, чем старая. Соответственно, новая клика, на которую возлагаются все надежды, сможет проводить любые действия, не заботясь о демократии и правах человека. Это не является приемлемым решением проблемы диктатуры.

Выборы в качестве инструмента значительных политических изменений при диктатуре непригодны. Некоторые диктаторские режимы, например, в странах восточного блока под господством Советского Союза, разрешали выдвижение кандидатов, чтобы создать впечатление демократичности. Однако такие выборы являлись лишь строго контролируемым плебисцитом, обеспечивающим одобрение народом кандидатов, уже отобранных диктаторами. Под давлением диктаторы могут согласиться на новые выборы, но, манипулируя ими, усаживают гражданских марионеток в правительственные кабинеты. Если кандидаты от оппозиции получают возможность участвовать в выборах и одерживают победу, как это случилось в Бирме в 1990 г. и Нигерии в 1993 г., результаты просто игнорируются, а «победители» подвергаются запугиванию, аресту или даже казни. Диктаторы не для того захватывают власть, чтобы позволить выборы, которые могут сбросить их с трона.

Многие люди, в настоящее время страдающие от жестокой диктатуры или отправившиеся в ссылку, чтобы избежать немедленной расправы, не верят, что угнетенные могут освободиться самостоятельно. Они считают, что их народ можно спасти действиями кого-то другого. Такие люди делают ставку на внешние силы. Они считают, что лишь международная помощь может оказаться достаточно мощной, чтобы свергнуть диктатора.

Мнение, что угнетенные не способны эффективно действовать, может быть верным лишь для определенного периода времени. Как отмечалось, угнетенный народ часто не желает и временно является неспособным к борьбе, так как не верит в свою силу противостоять безжалостной диктатуре и не знает путей к спасению. Поэтому понятно, что многие возлагают надежду на свое спасение на других. Такой внешней силой может быть «общественное мнение», Организация Объединенных Наций, определенная страна или же экономические и политические санкции.

Такой сценарий может показаться удобным, но надежда на спасителя извне создает серьезные проблемы. Такая надежда может оказаться совершенно напрасной. Обычно иностранный спаситель не появляется, а если иностранное государство и осуществляет вмешательство, ему обычно не следует доверять.

Здесь уместно подчеркнуть несколько неприятных моментов, связанных со ставкой на иностранное вмешательство:

— Иностранные государства зачастую терпят или даже напрямую помогают диктатуре в целях обеспечить собственные экономические или политические интересы.

— Иностранные государства также могут предать угнетенный народ и не сдержать свои обязательства по оказанию ему помощи в освобождении ради достижения другой цели.

— Некоторые иностранные государства будут предпринимать действия против диктатуры лишь для того, чтобы добиться собственного экономического, политического или военного контроля над страной.

— Иностранные государства могут активно вмешаться в позитивных целях только тогда, когда и если внутреннее движение сопротивления уже начало расшатывать диктатуру, привлекая внимание международной общественности к жестокой природе режима. ▶

Окончание на стр.7

Піўная экспансія «Балтыкі»

Пакупка расійскай піваварнай кампаніяй «Балтыка» акцыяў мінскага піўзавода «Крыніца» можа прывесці да таго, што з цягам часу беларусы пазбавяцца беларускага піва. Замест таго, каб падтрымліваць і бараніць айчынных бровараў, дзяржава ў асобе Аляксандра Лукашэнкі дала папярэднюю згоду на ажыццяўленне гэткіх намераў «Балтыкі». На мінулым тыдні падчас сустрэчы з генеральным дырэктарам «Балтыкі» Т.Балоевым А.Лукашэнка заявіў, што, маўляў, будзе добра, бо пасля «балтыкаўскіх» інвестыцыяў піва ў Беларусі паболее, і яно стане танней.

«Балтыка» наважаная купіць да 90% акцыяў «Крыніцы» (дарэчы, менавіта такі адсотак яе акцыяў належыць дзяржаве і 10% — працоўнаму калектыву). За гэта расійская кампанія нібыта гатова выдаткаваць на мадэрнізацыю вытворчага працэсу на беларускай «Крыніцы» блізу 50 мільёнаў даляраў, прычым палову з іх ужо сёлета.

Паводле прагнозаў, гэты праект дасць «Крыніцы» магчымасць павялічыць вытворчасць піва з 7 да 30 мільёнаў дэкалітраў на год. Гэта значыць, што пад «Балтыкай», якая сама вырабляе больш 100 мільёнаў піўных дэкалітраў, «Крыніца» пачне пастаўляць на беларускі рынак такія аб'ёмы піва, якія значна пераўзыходзяць памеры гадавога спажывання Беларусі (каля 24 мільёнаў дэкалітраў на год). А паколькі расійскае піва ў апошнія гады палепшала ў якасці і, трэба прызнаць, пераўзышло беларускае, то астатнія два дзесяткі беларускіх піўзаводаў з прычыны немажлівасці весці канкурэнцыю з «Балтыкай» і ператворанай у ейны філіял «Крыніцай» чакае закрыццё.

Такім чынам увесь беларускі рынак піва апынецца пад суцэльным кантролем «Балтыкі». Зразумела, што дзеля гэтага ў «Крыніцу» і ўкладающца грошы. Кіраўніцтва расійскай кампаніі не хавае, што плануе арганізаваць у Беларусі вырабніцтва гатункаў менавіта «Балтыкі». Праўда, на першыя некалькі гадоў абяцаецца, што будуць варыць мясцовыя маркі напояў.

У самой «Крыніцы» задаволенасці партнёрства з «Балтыкай» не хаваюць, але, што праўда, дырэктар завода Уладзімір Бадроў даводзіць, што гаварыць пра продаж «Крыніцы» зарана.

Ніхто не аспрэчвае таго факта, што беларускае броварства знаходзіцца зараз у вядомым заняпадзе, але ж замежныя інвестыцыі не ёсць панацэяй. Найперш патрэбнае зацікаўленасць дзяржавы хоць бы таму, што гэта значныя паступленні ў дзяржбюджэт. Самы просты заход — зніжэнне акцызаў на піва (зараз яны ў нас у 3 разы большыя, чымсьці ў Расіі). Някепска было б увесці і пэўныя абмежаванні на аб'ёмы расійскага імпарту піва. Узровень спажывання беларусамі піва ў 2000 годзе застаўся тым жа, а вось вытворчасць у параўнанні з 1999 годам скарацілася амаль на 20%. Розніца пакрываецца пляшкамі «Балтыкі», якой завалены ўсе нашыя крамы.

Але беларускія ўлады вырашаюць ратаваць піваварную галіну краіны з дапамогай сумнеўнага інвестыцыйнага праекта. Сумнеўнага, па-першае, таму, што ён можа пахаваць статус піва як нацыянальнага напою, а па-другое, многія лічаць. Што ў тым ліку і праз продаж акцыяў «Крыніцы» Расія спансуе перадвыбарную кампанію А.Лукашэнкі.

Кірэй МАНУЙЛА

Новае пакаленне выбірае, на жаль, не пепсі

У Беларусі 170 тысячаў асобаў, хворых на алкагалізм. З іх кожны дзесяты (18,5 тысячаў) – гэта жанчына. Апрача таго, у краіне больш за 5 тысячаў наркаманаў, з якіх 17% складаюць жанчыны і 81% — моладзь.

Паводле намесніка міністра аховы здароўя Ларысы Сакалоўскай і галоўнага нарколага Беларусі Уладзіміра Максімчука, гэта тыя, хто стаіць на адмысловым уліку ў медыцынскіх установах. Прыведзеныя лічбы прыблізныя і не ўлічваюць хворых, якім аказваецца ананімная дапамога, і тых, хто па дапамогу не звяртаецца. Наогул у свеце жанчын-алкагалічак значна болей – на трох мужчын прыпадае адна жанчына. Да таго ж у развітых краінах 10,5% агульных хваробаў абумоўлены менавіта алкагалізмам і наркаманіяй, а 400 мільёнаў чалавек па ўсім свеце пакутуюць ад псіхічных і нервовых расстройстваў, прычыны якіх трэба шукаць ва злоўжыванні алкаголем ці наркотыкамі.

Самую вялікую заклапочанасць у нарколагаў выклікае моладзь. Расце алкагалізацыя моладзі, і менавіта за кошт маладых людзей колькасць наркаманаў павялічылася за 10 гадоў на 30%. Тлумачыцца гэта ў тым ліку і тым, што на фоне гераіну піва ці віно падаюцца моладзі дзіцячай няшкоднай забаўкай. А тым часам 90% немаўлятак, якія былі народжаныя з разнастайнымі дэфектамі, былі зачатыя бацькамі ў нецвярозым стане.

На працягу мінулага года за распіццё спіртных напояў было затрымана 25.416 чалавек (у 1994 годзе гэтая лічба складала 18.916 чалавек), 2.300 работнікаў гандлю былі прыцягнутыя да адказнасці за продаж гарэлкі асобам да 18 гадоў, 7.000 дарослых прыцягнутыя да адміністратыўнай адказнасці за спойванне непаўнагадовых. 30% усіх злачынстваў здзейснены ў стане алкагольнага ап'янення. Статыстыка сведчыць аб тым, што эканамічныя стратаў ад алкаголю значна болей, чым прыбытку ад вытворчасці гарэлкі. У свеце штогод 50 мільярдаў даляраў ідзе толькі на ліквідацыю наступстваў алкагалізму сярод насельніцтва.

Па словах галоўнага нарколага Уладзіміра Максімчука, у нашай краіне ў межах барацьбы за здаровы лад жыцця на 20% зменшылася вытворчасць гарэлкі і палепшылася якасць алкагольнай прадукцыі. Знята з вытворчасці віно нізкай якасці, і зараз яно робіцца на аснове сокаў без ужывання шкодных дабавак. У паліклініках з'явіліся падлеткавыя ўрачы-нарколагі, і ў медычных установах арганізавана комплексная дапамога хворым на наркаманію ці алкагалізм з боку ўрачоў, сацыяльных работнікаў і псіхолагаў.

Сусветны вопыт сведчыць пра тое, што ніякія забароны ў антыалкагольнай і антынаркатычнай кампаніі, нават самыя жорсткія, жаданага плёну не даюць.

Алена ЛАБАНАВА

ЭКСПРЭС

Прогнозы, долги, расчеты

Рассматривается возможность строительства в Беларуси судов «река-море» для Кипра

Судостроительная промышленность Беларуси может быть использована для производства судов типа «река-море» для Республики Кипр. Как сообщил начальник управления транспортной политики министерства транспорта и коммуникаций Иван Щербо, такая возможность рассматривалась в ходе недавнего визита белорусских транспортников на Кипр.

В Беларуси планируется построить новую электростанцию мощностью 906 МВт

По словам вице-президента концерна «Белэнерго» Владимира Кордубо, строительство Зельвенской ГРЭС запланировано в соответствии с Основными направлениями энергетической политики страны на 2001-2005 годы и на период до 2010 года. В.Кордуба подчеркнул, что близость новой ГРЭС к границе с Польшей (80 км) делает проект привлекательным в плане расширения экспорта белорусской энергии в страны Западной Европы.

Минскгоримущество готовит продажу земельных участков в городе на конкурсной основе

Минский городской совет по управлению государственным имуществом и приватизации впервые проведет 29 марта открытый конкурс по передаче в частную собственность гражданам земельных участков в Минске для индивидуального жилищного строительства. К передаче в частную собственность будут предложены земельные участки площадью от 5,5 до 9 соток, расположенные в различных районах Минска.

Депутаты не поддержали предложенные правительством изменения в порядок исчисления подоходного налога с граждан

Такое решение было принято на заседании постоянной комиссии Палаты представителей Национального собрания по бюджету, финансам и налоговой политике. Данные поправки предполагалось внести в закон о подоходном налоге с физических лиц. В частности, министерство финансов предложило перейти от оплаты подоходного налога нарастающим итогом в течение года к равномерным ежемесячным налоговым выплатам. Таким образом, разработчики надеялись снять ежегодно возникающее в первом полугодии напряжение с доходной частью бюджета. Однако, по мнению членов комиссии, переход на такую систему исчисления подоходного налога с граждан приведет к тому, что налогоплательщики начнут авансировать государство в начале каждого календарного года, а значит — принятие данного закона лишь ухудшит их положение.

Андрей КАРПОВИЧ

ІНТЭГРАЦЫЯ

Пенсия по-российски

Способы обмана ветеранов труда

Мизерный размер российских пенсий — притча во языцех. Несмотря на десяти-двадцатипроцентные увеличения, преподносимые агитпропом как царские подарки народу, жить на пенсию можно лишь на грани нищеты. А чаще — за гранью. Но почему люди, честно работавшие всю жизнь, должны еле-еле сводить концы с концами?

Традиционный ответ чиновников Пенсионного фонда России (ПФР) и министерства труда и социального развития на этот вопрос обкатан, как галька на морском пляже: денег нет, собираем все, что можем, но жить надо по средствам.

Но действительная причина мизерных пенсий — двойная бухгалтерия, которую применяют ПФР и минсоцразвития.

Любое юридическое лицо — предприятие, учреждение, организация — отчисляет в ПФР 29% от начисленной зарплаты сотрудников. В стране — 66 миллионов работающих и 33 миллиона пенсионеров, получающих трудовые пенсии (те, которые выплачиваются из ПФР, — скажем, военные пенсионеры получают пенсии из других источников). Раз число работающих в два раза больше числа пенсионеров, казалось бы, средняя пенсия должна составлять 58% от средней зарплаты. Иными словами, на конец 2000 года, когда средняя зарплата в стране составляла около 2.600 рублей, средняя пенсия должна была составить около 1.500 рублей.

Но между теоретической и реальной пенсией — тройной обман. Он и занижает пенсию как минимум в два раза.

Обман первый: две статистики

Как известно, трудовая пенсия рассчитывается следующим образом: берется так называемый индивидуальный коэффициент пенсионера (ИКП) и умножается на среднюю зарплату в стране.

Как выясняется, средних зарплат у нас... две. Одна рассчитывается Госкомстатом и публикуется для всеобщего сведения. А вторая утверждается постановлением правительства и применяется для начисления пенсий — для расчета пенсии ИКП умножают именно на нее. Так вот, вторая средняя зарплата на треть, а то и вдвое ниже первой.

Не верите? Прочтите правительственное постановление от 15 января 2001 года № 26, подписанное Михаилом Касьяновым. Пункт первый: «Утвердить по представлению Госкомстата, согласованному с Пенсионным фондом и министерством труда и социального развития, среднемесячную заработную плату по стране для исчисления и увеличения государственных пенсий за четвертый квартал 2000 года в размере 1.523 рубля». При этом официальные сводки Госкомстата, как уже сказано, давали совсем другую среднюю зарплату: 2.600 рублей. В третьем квартале 2000 года Госкомстат сообщал, что средняя зарплата в стране около 2.400 рубля, а правительство с подачи ПФР утверждало среднюю зарплату в 1.383 рубля. И совершенно такая же картина наблюдается каждый квартал.

Так, в течение 1998 года средняя зарплата, согласно сводкам Госкомстата, составляла 1.050 рублей — в правительственных же постановлениях фигурировала величина 500—600 рублей. В 1999 году средняя зарплата составляла около 1.500 рублей, а правительственные постановления фиксировали цифры от 850 до 1.175 рублей. В первом квартале 2000 года Госкомстат давал среднюю зарплату по стране 2.130 рублей, а правительство «согласовывало» с ПФР сумму 1.257 рублей. Тенденция!

В одном из интервью руководства ПФР как-то прозвучало такое объяснение расхождений в цифрах: в правительственных документах, мол, речь идет не о начисленной, а о выплаченной зарплате, потому ее величина и оказывается меньше. Но критики этот «тезис» не выдерживает: ведь в ПФР — как известно любому бухгалтеру — полагается направлять 29% именно от начисленной зарплаты.

Обман второй: как «потерять» миллион?

Составляя план сбора страховых взносов, ПФР должен подсчитать, какой фонд оплаты труда ежемесячно облагается этими взносами и какова численность работающего населения. Казалось бы, задачка для школьников — что-что, а статистический учет у нас развит неплохо. Но и здесь нас ждет двойная бухгалтерия.

Результат прост: занижая данные о числе работающих, ПФР автоматически занижает и пенсию. Вдвое меньше запланировали собрать — вдвое меньше выплатили в качестве пенсии...

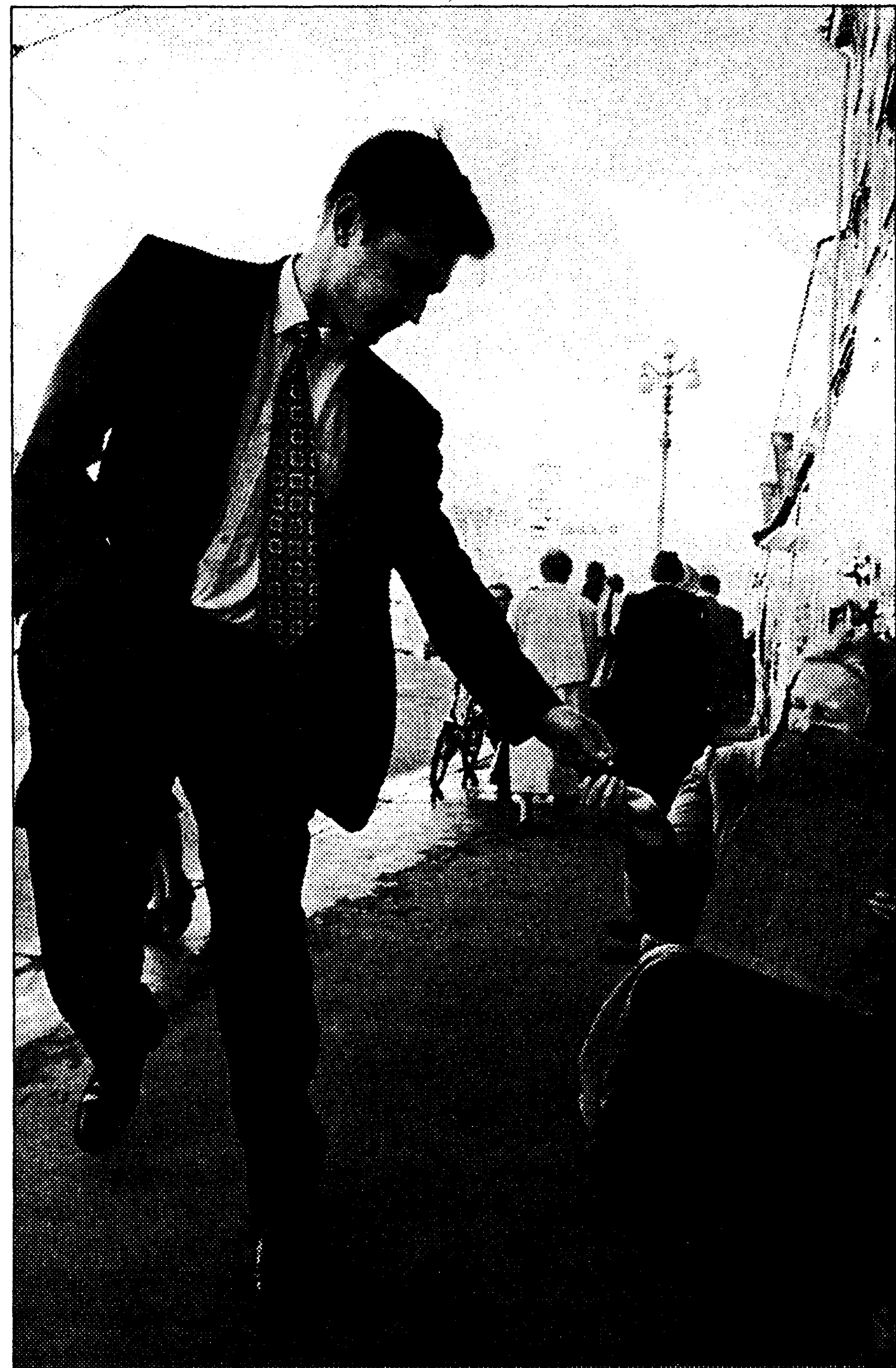
Имеющиеся данные по России следующие: так, еще в 1999 году, рассчитывая себе план сбора страховых взносов, ПФР полагал, что в стране работают около 44 миллионов человек. Это вместо 66 миллионов, которых учитывает Госкомстат. Итого — 22 «потерянных» миллиона россиян. И нет никаких оснований полагать, что к началу третьего тысячелетия расчеты ПФР стали более точными...

Если вся статистика в ПФР исходит из подобной двойной бухгалтерии, не стоит удивляться низким пенсиям.

Обман третий: подгонка под ответ

Нечасто бывает так, что вранье «освящается» официальными документами, и не просто документами — методиками. Но на сей раз дело обстоит именно так.

Заглянем в утвержденную 25.12.97 первым замминистра труда и социального развития РФ Михаилом Дмитриевым «Временную методику расчета среднемесячной заработной платы в Российской Федерации для исчисления и увеличения государственных пенсий», и многое станет ясным. Оказалось, что чиновники минсоцразвития и ПФР решают задачу... с конца! И делается это так: вместо того, чтобы взять среднюю зарплату по стране, УМНОЖИТЬ ее на полагающиеся 29 «пенсионных процентов» и получить план сбора денег в ПФР, в министерстве и ПФР поступают ровно наоборот. Берут величину собранных Пенсионным фондом средств, ДЕЛЯТ ее на 29%, в результате чего получают ту самую «среднюю зарплату по стране», исходя из которой рассчитывается пенсия. Именно эта «средняя зарплата» и утверждается затем правительственным постановлением. Просто и гениально.

Множество немощных пенсионеров вынуждены просить

Конечно, при такой методике всегда будет получен именно тот ответ, который надо! При этом ПФР совершенно не надо напрягаться: сколько собрали денег — столько и ладно. Пускай пенсионеры негодуют на то, что в газетах публикуют одну среднюю зарплату, а для расчета их пенсий используют гораздо меньшую, — им всегда можно объяснить, что «у государства нет денег».

У описанной системы есть и еще одно следствие. Поскольку план сбора страховых взносов обманчиво оказывается заниженным, денег в ПФР (являющемся, кстати, самостоятельным финансово-кредитным учреждением) вполне может поступить куда больше, чем запланировано собрать. Куда уходят потенциальные излишки — неизвестно, поскольку контроль за ПФР не больше, чем за Центробанком.

Пенсии российских стариков малы не потому, что в стране «нет денег». Они малы потому, что у тех, кто применяет двойную бухгалтерию для расчета пенсий, видимо, нет совести. Возможно, потому, что сами-то они себя обеспечили на всю оставшуюся жизнь и жить на пенсию им не грозит

Борис ВИШНЕВСКИЙ

Печатается в сокращении

Novaya gazeta

КОНКУРС

Мінску абяцаюць свой гімн

Да 6 красавіка будзе доўжыцца прыём заявак на абвешчаны ўпраўленнем культуры Мінгарвыканкама конкурс на стварэнне гімна сталіцы. Спачатку пройдзе адборачны тур, пасля якога будзе наладжаны фінальны, дзе будуць разгледжаныя 6 лепшых праектаў. Фінальны тур будзе ўяўляць сабой выкананне гімнавых версіяў салістам пад фартэпіянны акампанемент.

Па ўмовах правядзення конкурсу ўдзел у ім могуць браць як самадзейныя, гэтак і прафесійныя аўтары. Тэкст абавязкова павінен быць напісаны беларускай мовай, «складацца не больш чым з трох куплетаў і адлюстроўваць у сваім змесце гісторыю горада, яго прыгажосць, захапленне і любоў да яго». Асобным пунктам у палажэнні аб конкурсе даводзіцца, што «ў якасці варыянта гімна можа быць выкарыстаная музыка У.Алоўнікава «Песня аб Мінску». Праўда, з новым тэкстам. Тым не менш гаворыцца, што і гэтая мелодыя будзе разглядацца на агульных конкурсных умовах.

Кірыла ПАЗЬНЯК

ДЫСКУСІІ

Рыжскі мір працягвае ўплываць

У Мінску прайшла навуковая канферэнцыя гісторыкаў з Беларусі, Латвіі, Польшчы і Украіны, прысвечаная ўплыву Рыжскага мірнага дагавора на лёсы народаў Усходняй Еўропы. Рыжскі мір завяршыў стадыю ўрэгулявання адносінаў паміж Савецкай Расіяй і яе паўночна-заходнімі суседзямі — Эстоніяй, Літвой, Латвіяй і Фінляндыяй, якія здолелі атрымаць незалежнасць і пазбегнуць вяртання ў Расійскую дзяржаву з бальшавіцкім рэжымам. Падпісаны 18 сакавіка 1921 года, Рыжскі мір падвёў рысу пад савецка-польскай вайной, якую Расія праіграла. Польшча, якая аднавіла незалежнасць у выніку Першай сусветнай вайны, імкнулася вярнуць ранейшыя межы Рэчы Паспалітай, і гэта ёй у пэўнай ступені ўдалося. Расія, пасля няўдалай спробы прывесці ў Польшчу вайсковай сілай марыянетачны ўрад, прагнула законнчыць ваенныя дзеянні і расплацілася з польскім урадам за мір заходнімі беларускімі землямі. Польшча атрымала нашмат большы абшар і большае насельніцтва, чым мела БССР. Менавіта з гэтай прычыны тыя падзеі ў савецкі час або замоўчваліся, або падвяргаліся рэвізіі на карысць камуністычнай ідэалогіі. Прафесар Беластоцкага ўніверсітэта, вядомы даследнік беларускай мінуўшчыны Алег Латышонак у сваім выступленні адзначыў, што ў пачатку 20-х гадоў Юзэф Пілсудскі меў план вырашэння беларускага пытання ў рамках Рэчы Паспалітай – культурная аўтаномія для беларусаў, бо рэалістычна ўспрымаў савецкую Беларусь як буферную зону паміж Польшчай і бальшавіцкай Расіяй. Аднак практыка польскага ўрада была кіраваная на паланізацыю Заходняй Беларусі, асадніцтва, што спрыяла канфліктам і эміграцыі значнай часткі беларусаў у Заходнюю Еўропу і ЗША.

Узʼяднанне Заходняй Беларусі з БССР суправаджалася нацыяналізацыяй зямлі, канфіскацыяй маёмасці і масавымі рэпрэсіямі (было вывезена ў Сібір і на Поўнач Расіі болей за 125 тысяч «кулакоў»). З сярэдзіны 1943 года ВКП(б) узяла курс на канфрантацыю з палякамі, што прывяло да ваенных дзеянняў паміж польскімі і беларускімі партызанамі. Змест Рыжскага міру па сённяшні дзень па-рознаму трактуецца ў розных краінах: палякі лічаць, што Заходнюю Беларусь страцілі, беларускія гісторыкі лічаць Рыжскі мір – змовай двух драпежнікаў, якія разрэзалі краіну і народ папалам дзеля пашырэння сваіх уладанняў.

Аліна ВОЛЬСКАЯ

Геній і хрыстапрадаўцы

Сто гадоў змрочнаму ўчынку царквы – адлучэнню Льва Талстога

Руская праваслаўная царква не часта звярталася да такой формы рэлігійнага пакарання, як анафема. Наколькі вядома, спіс адлучаных надта кароткі – ачольнік антыфеадальнага паўстання Пугачоў, крывавы разбойнік Ванька-Каін і крытык дзяржаўнай царквы і ўладаў Леў Талстой.

Руская праваслаўная царква лічыла за ерэтычны рух.

У праваслаўнай царкве абрад адлучэння здзяйсняецца ў тыдзень свята праваслаўя, а канкрэтна – у нядзелю першай седміцы Вялікага Посту. Сто гадоў таму седміца прыпала на канец лютага, ці па новаму стылю – на сярэдзіну сакавіка. Вось тады Руская праваслаўная царква і адзначыла пачатак 20-га стагоддзя абнародаваннем сінадальнага вызначэння пра тое, што яна не лічыць Льва Мікалаевіча Талстога «сваім членам і не можа лічыць, пакуль ён не пакаецца і не адновіць сваіх адносінаў з Ёй». Ідэя адлучэння сусветна вядомага пісьменніка саспела сярод вышэйшага кліра яшчэ пры жыцці Аляксандра III, але цар не наважыўся дазволіць выкананне гэтай помслівай задумы, не жадаючы дадаваць да славы Талстога «пакутніцкага вянка», а для сябе – славы цемрашала.

Аднак сын Аляксандра, апошні расійскі імператар Мікалай II, такой рызыкай не засмуціўся, хоць і варта было задумацца над палітычнай мэтазгоднасцю сярэднявечнай акцыі ў адносінах да самага аўтарытэтнага чалавека краіны. Магчыма, цар не здолеў супрацьстаяць доказам неабходнасці духоўнага пакарання Талстога з боку праваслаўных іерархаў, надта раззлаваных зместам рамана «Уваскрэшанне», дзе ўшчэнт разбіваліся галоўныя пастулаты «афіцыйнага» хрысціянства. У дадатак увесь ганарар ад продажу гэтага рамана Талстой ахвяраваў духаборам, якіх Руская праваслаўная царква лічыла за ерэтычны рух.

Тэкст адлучэння асабіста напісаў, а потым і падпісаў оберпракурор Святога сінода Канстанцін Пабеданосцаў, настаўнік Аляксандра III і Мікалая II, рэлігійны кансерватар і самы рэакцыйны тагачасны палітык. Па-за царквой (гэта значыць, у рэаліях часу, па-за межамі рэлігійнай, духоўнай супольнасці рускага грамадства) абвяшчаўся геніяльны пісьменнік Расіі, мысліцель, чый уплыў на сучаснікаў прызнаваўся выключным. З пытаннем «Што рабіць?» да Льва Талстога звярталіся тысячы людзей і намагаліся жыць адпаведна адказу – «жыць па праўдзе!» Ніводзін адукаваны інтэлігентны чалавек у Расіі не звяртаўся з такім пытаннем да аўтараў адлучэння, так званых «расаносцаў». Відавочна, што ў праваслаўнай дзяржаве, якой *de jure* была тады Расія, гэтакае рашэнне ўспрымалася найперш як вердыкт вярхоўнай улады аб дзяржаўнай нядобранадзейнасці. Ён не мог быць прыняты без узгаднення з Мікалаем II.

Талстой і не мог лічыцца ўладамі добранадзейным ці хоць бы лаяльным да палітыкі самадзяржаўнага рэжыму. Ён быў адным з нямногіх буйных асобаў Расіі, якія не ўхвалялі падаўленне паўстання 1863 года, захопніцкую вайну ў Чачні, рэлігійныя прыцясненні уніятаў, агрэсіўную палітыку імперыі, сацыяльныя кантрасты і г. д. Яго філасофская публіцыстыка не магла знайсці паразумення з боку кансерватыўнай часткі грамадства – а гэта найперш уладарныя колы і вышэйшы клір.

Талстой сустрэў анафему як чарговы доказ таго, што Руская праваслаўная царква ёсць часткай дзяржаўнага механізма і падтрымлівае імперскія інтарэсы, здраджваючы хрыстовым запаветам. У гэтых адносінах блаславенне царквой войска, блаславенне зброі, выкарыстанне рэлігійных пачуццяў для распалвання міжканфесійнай варожасці Талстой трактаваў як хрыстапрадаўства, як здраду галоўным прынцыпам, якія прынёс на свет для ўсталявання паміж людзей Хрыстос. У гэты ж шэраг станавілася і ганебная залежнасць царквы ад уладаў, амаральнае служэнне кесару, непаважная несамастойнасць кліра, які прэтэндаваў на ролю духоўнага настаўніка народа. Усе разам тэзісы хрысціянскай маралі Талстога выклікалі да яго злосную нянавісць царкоўных князёў, адлітую ў тэксце адлучэння ў абразлівую магчымасць для адлучанага вярнуцца ў адзінства з расаносцамі, калі ён стане перад імі на калені і папросіць літасці за памылкі «іншадумства». Маленькія людзі пры ўладзе заўжды старанна шукаюць магчымасць паказаць свету сваю значнасць ці хоць бы значнасць занятай імі пасады.

Акцыя адлучэння, задуманая фундаменталістамі пачатку стагоддзя, адразу ж сустрэла пратэсты, і апроч нязмыўнай ганьбы арганізатары анафемы нічога не займелі.

Прайшло стагоддзе, і бягучы сакавік даваў добрую нагоду Рускай праваслаўнай царкве выправіць ганебны ўчынак папярэднікаў, зняць з царквы пляму грэху злоснай помслівасці оберпракурора і яго памагатых. Нічога гэтакага не здарылася. Ды і наўрад ці магло здарыцца. Змест сённяшняга царкоўнага служэння нібыта пазычаны з 1901 года. Зноў наперад высунуты інтарэсы дзяржавы, арміі, асвячэнне зброі, блаславенне на забойствы, пашырэнне межаў, варожасць да іншых канфесіяў. Замест прызнання свайго граху ці хоць бы памылкі адносна хрысціянства Талстога Руская праваслаўная царква абвясціла пра залічэнне да ліку святых яго непрыяцеля, цара Мікалая II, таго самага, з чыйго дазволу адбылося дзікунства адлучэння ад Хрыста чалавека, які прапаведваў чысціню яго запаветаў.

Гэтыя два чалавекі — мысліцель і цар — па значнасці асобы непараўнальныя, як гігант і мураш. Але мураш па дынастычных падставах пасядзеў на расійскім троне, і гэта ў рэальнасці стала для царквы ў 2000 годзе адзінай прычынай для залічэння яго ў святыя. Бо пакутніцкую смерць за Першую сусветную і грамадзянскую войны прынялі мільёны людзей. Зноўку руская царква і руская дзяржава зніталіся ў нешта сусьльнае накшталт двухгаловага арла. Але такая еднасць царквы і ўлады зусім не Хрыстова мэта і мара, а супрацьлеглае боскаму запавету ўтварэнне, адступленне ад Хрыста.

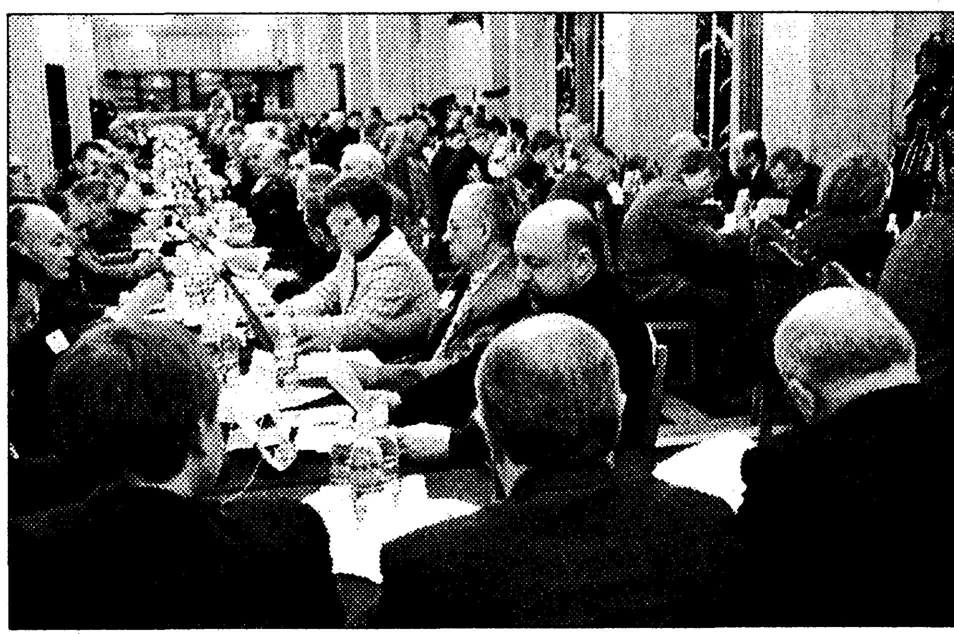
Ева АДАМОВІЧ

От диктатуры к демократии

Окончание. Начало на стр.5

Диктатура в основном возникает благодаря распределению власти внутри страны. Население и общество слишком слабы, чтобы создать диктатуре серьезные проблемы, так как богатство и власть сосредоточены в руках слишком небольшого количества людей. Хотя диктатура может выгодно использовать действия международного сообщества или быть ослабленной ими, ее падение в основном зависит от внутренних факторов.

Однако давление международного сообщества может оказаться весьма полезным, когда оно поддерживает мощное движение сопротивления внутри страны. В таком случае, например, международный бойкот, эмбарго, разрыв дипломатических отношений, исключение из международных организаций, осуждение со стороны органов ООН и т.д. может оказать большую помощь. Тем не менее, при отсутствии мощного внутреннего движения сопротивления такие действия едва ли будут предприняты.

● Апрель, 2000 год. Бесполезный диалог общественных организаций с властью

Перед лицом жестокой истины

Вывод сделать нелегко. Эффективное свержение диктатуры с минимальными жертвами требует выполнения четырех первоочередных задач:

— Необходимо укрепить решимость, уверенность в себе и навыки сопротивления угнетенного населения;

— Необходимо укрепить независимые социальные группы и институты угнетенного народа;

— Необходимо создать мощную силу сопротивления;

— Необходимо разработать мудрый стратегический план освобождения и четко провести его в жизнь.

Борьба за освобождение требует полагаться на самих себя и на укрепление группы борцов внутри страны. Как Чарльз Стьюард Парнелл призывал во время кампании за ограниченное самоопределение Ирландии 1879-1880 гг.: «Нет смысла полагаться на правительство... Мы должны полагаться на собственную решимость... Помогайте самим себе совместными усилиями... укрепляйте тех, кто слаб... сплотитесь вместе, организуйте самих себя... и вы должны победить... Когда вашими усилиями проблема созреет для разрешения, тогда и только тогда она может быть разрешена».

Перед лицом самостоятельной силы оппозиции, при наличии мудрой стратегии, дисциплинированных и решительных действий и реальной мощи, диктатура в конце концов рухнет. Однако для этого необходимо выполнить четыре указанных требования.

Как видно из приведенного выше, освобождение от диктатуры в конечном итоге зависит от способности народа освободиться собственными усилиями. Примеры успешного политического неповиновения, то есть ненасильственной борьбы за политические цели, приведенные выше, показывают, что для населения существуют способы добиться освобождения собственными силами, но такие способы надлежащим образом не разработаны. Эти способы мы рассмотрим подробнее в следующих главах. Однако сначала обсудим вопрос переговоров, как средства расшатывания диктатуры.

2. Опасность переговоров

Перед лицом острых проблем борьбы с диктатурой (описанных в главе 1) некоторые люди впадают в пассивное повиновение. Другие, утратив надежду добиться демократии, могут придти к выводу, что необходимо договориться с вечной, как им кажется, диктатурой в надежде путем «примирения», «компромисса» и «переговоров» сохранить какие-то позитивные элементы и положить конец жестокостям. На первый взгляд, при отсутствии реального выбора такой подход представляется привлекательным.

Серьезная борьба против жестокой диктатуры несет в себе неприятную перспективу. Почему же необходимо встать на этот путь? Разве нельзя вести себя разумно и искать пути к переговорам, находить возможности постепенно покончить с диктатурой? Разве не могут демократы призвать к чувству человечности диктаторов и убедить их постепенно сократить свою абсолютную власть и, возможно, в конечном итоге предоставить возможность установить демократическое правительство?

Иногда утверждают, что правда не всегда лишь на одной стороне. Может быть, демократы недопонимают диктаторов, которые действовали из хороших побуждений в трудной обстановке? Другие считают, что диктаторы с радостью уйдут сами в той трудной ситуации, в которой оказалась страна, если только поощрить и уговорить их. Можно также утверждать, что диктаторы могут согласиться «на ничью», когда все стороны оказываются в выигрыше. Тогда можно говорить о том, что более не будет необходимости идти на риск и страдания в дальнейшей борьбе, если демократическая оппозиция готова уладить конфликт мирным путем переговоров (может быть даже при посредничестве опытных лиц или правительства другой страны). Разве это не предпочтительно по сравнению с трудной борьбой, даже если это борьба ненасильственная и не прибегает к военным действиям?

Достоинства и недостатки переговоров

Переговоры являются весьма полезным инструментом при разрешении определенных типов проблем в конфликтах, их нельзя игнорировать или отвергать, если они к месту. В некоторых ситуациях, когда решаются вопросы, не имеющие принципиального значения, и поэтому компромисс приемлем, переговоры могут стать важным способом уладить конфликт. Забастовка рабочих за повышение заработной платы является хорошим примером ценной роли переговоров в конфликте: достигнутое соглашение может привести к повышению зарплаты на сумму, среднюю между величинами, изначально предлагаемыми каждой из договаривающихся сторон. Трудовые конфликты с участием официальных профсоюзов, однако, совершенно отличаются от конфликтов, в которых решаются проблемы продолжения жестокой диктатуры или установления политической свободы.

Когда ставятся вопросы фундаментального характера, затрагивающие принципы религии, проблемы прав человека или всего будущего развития общества, переговоры не являются способом достижения взаимоприемлемого решения проблемы. По некоторым принципиальным вопросам компромисса быть не может. Лишь изменение в распределении власти в пользу демократов может обеспечить адекватное решение данного вопроса. Такого изменения можно добиться только в борьбе, а не на переговорах. Это не означает, что к переговорам не следует прибегать никогда. Смысл в том, что переговоры не являются реалистичным способом устранить сильную диктатуру при отсутствии мощной демократической оппозиции.

Естественно, возможности вступить в переговоры может и не возникнуть. Надежно обосновавшиеся диктаторы, уверенные в своем положении, могут отказаться вести переговоры со своими демократическими оппонентами. Или же после начала переговоров участники с демократической стороны могут исчезнуть без следа.

Продолжение следует

ВІТРАЖ

Небяспека на касмічных гасцінцах

Касманаўты Міжнароднай касмічнай станцыі (МКС) і амерыканскага касмічнага чаўнака «Дыскаверы» на мінулым тыдні ледзь пазбеглі сутыкнення з невядомым аб'ектам, які набліжаўся з «касмічнай» хуткасцю, ствараючы вялікую небяспеку для комплексу. Экіпажу прыйшлося правесці экстраннае манеўраванне. Пагрозлівы аб'ект аказаўся інструментам, выпадкова пакінутым астранаўтам Джымам Восам у часе выхаду ў адкрыты космас. На думку спецыялістаў Нацыянальнага ўпраўлення па аэранаўтыцы і даследаваннях касмічнай прасторы ЗША (НАСА), у выніку сутыкнення з гэтым інструментам у корпусе карабля ці станцыі магла б з'явіцца дзірка з усімі найгоршымі наступствамі для жыццезабеспячэння. Інструмент прайшоў у 70 метрах ад МКС. Калі б не экстранны манеўр па змене напрамку руху, станцыя з людзьмі на борце пацярпела б ад створанай жа людзьмі прылады працы.

На Міжнароднай касмічнай станцыі знаходзяцца касманаўты Джым Вос і Юры Усачоў. Цяпер да іх далучылася амерыканская астранаўтка С'юзэн Хелмс, якая прабудзе з калегамі на арбіце чатыры месяцы. Ніхто не можа гарантаваць, што небяспечныя сустрэчы не будуць мець паўтарэння. У лютым гэтага года касманаўтам амерыканскага чаўнака «Атлантык» таксама давялося экстранна манеўраваць, каб не сутыкнуцца з кавалкам металу, які застаўся на арбіце ад аднаго са шматлікіх расійскіх касмічных караблёў. Усяго, па ацэнках спецыялістаў НАСА, на калязямных арбітах зараз знаходзяцца каля 9 тысяч розных аб'ектаў, пры гэтым толькі 3 тысячы з іх — штучныя спадарожнікі Зямлі, якія дзейнічаюць. Астатнія 6 тысяч – небяспечнае касмічнае смецце, занесенае на арбіты чалавекам.

Адам ВАРОНА

Фотапраект Дзяніса Раманюка

У сталічным Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва дэманструецца фотапраект Дзяніса Раманюка «Аўтапартрэт на фоне Вільні».

Гэтая выстава — вынік васьмігадовага асваення новай для аўтара гарадской прасторы, якую ён больш за ўсё любіць здымаць з дахаў. Мастак фіксуе вуліцы старой Вільні з грунтоўнасцю вучонага і высокім густам творчай асобы. Па словах аўтара, «жыццё ў старым горадзе дало магчымасць лавіць любімы мною кантрасны стан надвор'я... Вецер і дождж, снег і туман, тое, што перашкаджае любому падарожжу, — мае сааўтары. Без іх не выгляне з-за небасхілу жаданы мною райскі вобраз. Востраў старога горада».

У серыі экспанаваных работ прадстаўлены панарамныя віды старога горада, яго храмы і ўтульныя дворыкі. Вось ля старых, некалі моцных, а зараз нахіленых і паточаных шашалем дзвярэй стаіць інвалід з палкай і катом на плячы. У руцэ ён трымае брыль для міласціны. У аблічы бедняка прачытваецца годнасць чалавека, якога абставіны, а не ўласныя слабасці прымусілі хадзіць з працягнутай рукой.

Выстава, прымеркаваная да нацыянальнага свята Літвы — Дня аднаўлення незалежнасці, які адзначаецца 11 сакавіка, экспануецца з 14 да 31 сакавіка.

Марат ГАРАВЫ, БелаПАН

Пиратство в Китае

Фан ГАНГ,
директор Национального института экономических исследований при Китайском фонде реформ

Распространившееся в Китае корпоративное пиратство принесло стране печальную известность. Если бы у многонациональных компаний имелся бы свой «Интерпол», позволяющий отслеживать страны, подозреваемые в попустительстве бизнес-пиратству, то вероятно Китай возглавил бы список главных подозреваемых, поскольку права чужой интеллектуальной собственности тут почти не защищены.

Но так ли органически присуща склонность к пиратству китайским (а по некоторым утверждениям – и всем азиатским) бизнесменам? В 1960-70-х годах главными обвиняемыми были Тайвань и Корея. Сегодня наряду с китайскими не менее часто в пиратстве обвиняются тайские фирмы. Но интеллектуальное пиратство не ограничивается азиатским регионом. Не очень давно Израиль называли «страной с одним CD» – имея в виду, что один приобретенный компакт-диск с программным обеспечением нелегально копировался и распространялся по всей стране.

Пиратство надо рассматривать как проблему, возникающую во всех развивающихся странах. Полноценно функционирующая правовая система и – что, пожалуй, более важно, – ментальность, связанная с властью закона, в большинстве развивающихся стран зачастую отсутствуют или недоразвиты. Если механизм обеспечения правовых санкций слаб, то подписание конвенций по защите авторских прав и соответствующие изменения во внутреннем законодательстве страны ничего не значат. Более того, если у людей нет собственности, которой могли бы угрожать штрафы или иные санкции, то применение закона и правовые меры оказываются неэффективными.

Поэтому не удивительно, что развивающаяся страна, которая начала догонять развитой мир, рассматривает копирование чужих интеллектуальных достижений почти как неотъемлемое право человека. Этим можно объяснить, что в большинстве развивающихся стран вопросы соблюдения авторских прав обычно рассматриваются как «международные вопросы», а не как проблемы внутренней политики. Нереалистично ожидать, что политики и чиновники будут стараться защитить права иностранцев, не внимая нуждам своих сограждан.

Политики и бюрократы начнут действовать, когда станет складываться «внутреннее пиратство». Когда граждане начинают нелегально копировать интеллектуальные достижения своих сограждан, защита авторских прав превращается в реальную внутриполитическую проблему, разделяющую отдельные заинтересованные группы. Борьба с пиратством становится предметом обсуждения на политических ассамблеях, в СМИ и – самое важное – в судах. И вот тогда начинают предприниматься реальные усилия по применению законов, ранее существовавших на бумаге в угоду иностранцам.

Именно это происходит сейчас в Китае. В последние годы китайские компании пострадали от связанных с пиратством проблем в той же мере, что и иностранные фирмы. В результате они теперь оказывают интенсивное давление на правительство, и уже добились серьезного отношения к проблеме со стороны законодательных и правоохранительных органов. Несомненно, решимость покончить с пиратством пойдет на благо и иностранным компаниям. Вступление Китая во Всемирную торговую организацию также этому поможет.

Однако не надо преувеличивать проблему пиратства. Многие иностранные компании кричат о «пиратстве», хотя в действительности сталкиваются с конкуренцией – то есть компания в развивающейся стране производит сходную продукцию, но по более низкой цене. Копирование идей и основного дизайна – еще не пиратство.

Когда развивающиеся страны начнут создавать собственную «экономику знаний», защита авторского права и прав интеллектуальной собственности приобретет еще большее значение. Изобретения, сделанные в развивающихся странах, начнут приносить им реальные прибыли. В этом отношении Китаю особенно верится в будущее. Несмотря на то, что такая перспектива может означать переход Китая из категории неимущих в категорию имущих в мировой «экономике знаний», она не завершится ликвидацией этих двух категорий. Найдутся другие страны, пребывающие в неравных условиях, а потому проблема пиратства вряд ли исчезнет.

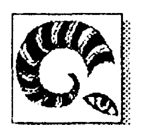
Высокая плата за приобретение и использование новых технологий, защищенных от несанкционированного копирования, создает тяжелые финансовые проблемы для развивающихся стран. Сокращение затрат должно стать главной темой международных обсуждений, касающихся «цифрового разделения» и «борьбы с нищетой». Несомненно, нищета не является оправданием «кражи» или попытки получить «бесплатный обед», но защищать права интеллектуальной собственности ради того, чтобы бедные оставались бедными, — неправедливо и может привести к нестабильности, наносящей ущерб также и богатым странам. Если сократить расходы развивающихся стран на приобретение новых технологий, то тем самым можно снизить мотивацию к нарушению прав интеллектуальной собственности.

© Project Syndicate, март, 2001

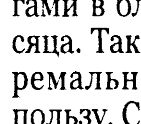
Астрологический прогноз

от Вероники Кудрявцевой на 19 - 25 марта

Астропрогноз отражает общий природный социально-психологический фон наподобие прогноза погоды. Индивидуальное прогнозирование строится на точных данных: учитываются день, месяц, год, место и время рождения человека.

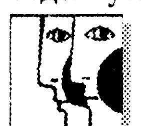
Овен. Появляется возможность заработать или грамотно распорядиться деньгами в ближайшие полтора месяца. Так что предыдущий экстремальный период пошел на пользу. Среди недели возникнет необходимость согласовать юридические детали, обменяться опытом и мнениями. Не спешите в это время ставить точку. Дыхание любви обжигает страстью.

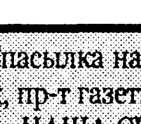
Телец. Что-то сердце ваше растревожено, у кого-то просыпается ревность, порой не до работы. Но в промежутках между любовными метаниями вы способны заняться неприбыльной общественной деятельностью. Не исключено, что собственный ребенок будет нуждаться в деньгах за оплату учебного процесса. Вообще-то лучше отдохнуть.

Близнецы. Вам есть с кем конкурировать. Но атака оппонентов лишь подвигнет на поиск путей разрешения любых недоразумений. В результате — может наметиться интересный выход. Ну а кто-то полон решимости изменить обстановку в браке, порой принимая супруга за конкурента. И тут уж разогрев эмоций способен пробудить инстинкты страсти, завоевания, побед.

Рак. Весь пыл пробуждающейся весенней природы способен уйти у вас на рабочие и творческие достижения. Честолюбие бьет через край и способствует вашему росту. Хотя не исключено, что решение вопроса получения выгодной должности или испытательный срок растянется на полтора месяца. Вы успешно пускаете в ход все свое обаяние, но как бы не завязался служебный роман.

Лев. Вы открываете в себе талант режиссера, удается почти все. К вам прислушиваются, дышат неровно. Можно использовать данный период для «проталкивания» творческих и туристических проектов. В плане любви только комплиментами дело не заканчивается. Однако не забывайтесь — высока вероятность зачатия наследников.

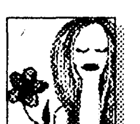
Дева. Возникает потребность на полтора месяца сменить привычную обстановку. Жилищный вопрос встает на повестку дня. Конечно, горячиться в таких делах не следует, исключая вариант, когда за дело берется солидная структура. На кого-то «свалится» наследство. Вероятно появление официальной бумаги из государственных инстанций.

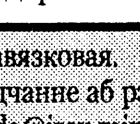
Весы. Имеет смысл прислушаться к советам супруга или высокопоставленного партнера. Вы задумываете какую-то рискованную кампанию, и весьма возможно — добываете под нее деньги. Среди недели будьте готовы к легкому конфликту с вышестоящими. Рядом «гремят взрывы» страстей, что дает лишь благодатную почву для вашего интеллекта и роста популярности.

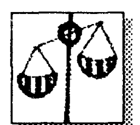
Скорпион. Кому-то крупно повезет в финансовом отношении, хотя процесс реального получения денег может растянуться на месяц. Не следует расслабляться, вы способны извлечь пользу из любого конфликта. Супруг проявляет деловую смекалку, и в общем вы составляете в этой неделе неплохой дуэт. В среду и четверг важно вовремя вспомнить о своих педагогических способностях.

Стрелец. Вы способны подтвердить свою репутацию азартного охотника, причем трофеи реально могут быть добыты в пределах полутора месяцев. А каково крутить роман с представителями другой страны, культуры или социального положения, в деталях известно будет только вам. Частенько приходится выступать в роли свадебного генерала.

Козерог. Среди недели разумнее не общаться с начальством, раздражая его и себя по мелким поводам, не планировать командировки. Острый период недовольства собой и неуверенности вдруг сменяется бурным оптимизмом. Весьма вероятно, что привлекательные персоны попытаются закрыться с вами в четырех стенах, чтобы насладиться в полной мере обществом друг друга.

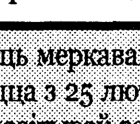

Водолей. Жизнь вовлекает в бурный водоворот лиц и событий. Тонус повышается, кто-то готов завести роман на стороне. Ваше легкомыслие порой не знает границ. А с дополнительным источником дохода пока туговато. Как бы ни получилось так, что в конце недели придется просить денег у любимого человека или собственного ребенка.

Рыбы. Наконец-то можно извлекать реальную прибыль из своих связей и знакомств, особенно заграничных. Не упустите счастливый случай пополнить бюджет или поправить здоровье в самом начале недели. Если удастся начать дело, то оно благополучно раскрутится за полтора месяца, главное — не спать. Хотя и не исключено, что кто-то в юридическом отношении будет «рыть яму» в среду и четверг.

Галоўны рэдактар
Павел ЖУК

© НАША СВАБОДА. Спасылка на газету НАША СВАБОДА абавязковая. Рэдакцыя можа не падзяляць меркаванні аўтараў, публікаваць артыкулы дзеля палемікі
Адрас: г.Мінск, пр-т газеты «Известия», 8-173. Пасведчанне аб рэгістрацыі № 1289. Выдаецца з 25 лютага 2000 г. Заснавальнік Зміцер Жук.
Выдавец – рэдакцыя газеты НАША СВАБОДА. E-mail: NPSvaboda@irex.minsk.by Надрукавана з дыяпазітываў заказчыка на паліграфічным РУП «Чырвоная звязда»
220073, г. Мінск, Першы загарадны завулак, 3. Заказ №1690 Нумар падпісаны ў друк 18/03/2001 (15:00) Наклад – 9.550